h4.15

รายงานผลการพิจารณา
การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้

โดย

คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้

สภาผู้แทนราษฎร

...ในป่าสงวนซึ่งทางราชการได้ขีดเส้นไว้ว่าเป็นป่าสงวนหรือป่าจำแนก
แต่ว่าเราขีดเส้นไว้ ประชาชนก็มีอยู่ในนั้นแล้ว
เราจะเอากฎหมายป่าสงวนไปบังคับคนที่อยู่ในป่าที่ยังไม่ได้สงวน
แล้วเพิ่งไปสงวนทีหลังโดยขีดเส้นบนเศษกระดาษก็ชอบกลอยู่
แต่มีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อขีดเส้นแล้วประชาชนที่อยู่ในนั้น
ก็กลายเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมายไป ถ้าดูในทางกฎหมายเขาก็ฝ่าฝืน
เพราะว่าตรามาเป็นกฎหมายโดยชอบธรรม
แต่ว่าถ้าตามธรรมชาติใครเป็นผู้ทำผิดกฎหมายก็คือผู้ที่ขีดเส้นนั่นเอง
เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในป่านั้นเขาอยู่ก่อน เขามีสิทธิในทางเป็นมนุษย์
หมายความว่า ทางราชการบุกรุกบุคคลไม่ใช่บุคคลบุกรุกกฎหมายบ้านเมือง...

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงานวันรพี
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๖

(สำเนา)

ด่วนที่สุด

ที่ ๕๖๓๙ / ๒๕๕๕

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอู่ทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๖ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ (นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ (นายอำนวย คลังผา เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรและการจัดสรรที่ดินทำกินแก่ราษฎร (นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัยของราษฎร ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ ที่วัดร้าง ที่สาธารณะที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน (นายนิยม วรปัญญา เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาปัญหาการถือครองที่ดินและการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินแก่ประชาชน (นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และแก้ไขปัญหาเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐ ทำลายสิ่งแวดล้อม (พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ (นายนิยม เวชกามา และนายหนูแดง วรรณกางซ้าย เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาเพื่อหาทางป้องกันแก้ไขปัญหาการตัดไม้และบุกรุกป่าวังน้ำเขียว (นายนิยม วรปัญญา และนายพิชัย เกียรติวินัยสกุล เป็นผู้เสนอ) และญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่ดินทับซ้อนระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง และระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน (นายฮอชาลี ม่าเหร็ม เป็นผู้เสนอ) และลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๑ จำนวน ๓๘ คน โดยได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาไว้ ๖๐ วัน และคณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้ขอขยายระยะเวลาในการพิจารณาครั้งแรกออกไป ๖๐ วัน และขอขยายระยะเวลาในการพิจารณาครั้งที่สองออกไปอีก ๙๐ วัน ซึ่งครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาดำเนินงานของคณะกรรมาธิการเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญคณะนี้ประกอบด้วย

/ ๑.นายกนก ...

๑. นายกนก วงษ์ตระหง่าน
๒. พลตรี กิติกร ธรรมนิยาย
๓. นายขจิตร ชัยนิคม
๔. นายชวลิต ชูขจร
๕. นายชัยวุฒิ ผ่องแผ้ว
๖. นายธีระชาติ ปางวิรุฬห์รักษ์
๗. นายนคร มาฉิม
๘. นายนิยม วรปัญญา
๙. นายนิยม เวชกามา
๑๐. นายนิรมิต สุจารี
๑๑. **พันตำรวจโท นุกูล แสงศิริ**
๑๒. นายบุญเชิด คิดเห็น
๑๓. นายประกอบ รัตนพันธ์
๑๔ นายประนอม โพธิ์คำ
๑๕. นายประยุทธ หล่อสุวรรณศิริ
๑๖. **นายประเสริฐ จันทร**รวงทอง
๑๗. นายประเสริฐ บุญชัยสุข
๑๘. นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ
๑๙. นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ
๒๐. นายพีระเพชร ศิริกุล
๒๑. นายไพโรจน์ อิสระเสรีพงษ์
๒๒. นางมุกดา พงษ์สมบัติ
๒๓. นายรส มะลิผล
๒๔. นายรังสิกร ทิมาตฤกะ
๒๕. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๒๖. นายวัฒนา เชาวสกู
๒๗. นายวิทยา ทรงคำ
๒๘. นายวินัย ภัทรประสิทธิ์
๒๙. พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์
๓๐. นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ
๓๑. นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์
๓๒. พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน
๓๓. นายสมคิด บาลไธสง
๓๔. นายสัมพันธ์ ตั้งเบญจผล
๓๕. นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย
๓๖. นายสุทัศน์ เงินหมื่น
๓๗. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์
๓๘. นายอุกฤษณ์ ตั๊นสวัสดิ์

พลตรี กิติกร ธรรมนิยาย ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมาธิการตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้ลงมติแต่งตั้ง พลตรี ศุภจิตร ศุภมานพ เป็นกรรมาธิการแทน

นายบุญเชิด คิดเห็น ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมาธิการ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ได้เห็นชอบให้ตั้ง นายวิศิษฎ์ ลิมป์ธีระกุล เป็นกรรมาธิการแทน

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาญัตติดังกล่าว และได้จัดทำรายงานสรุปผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณารายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิโรจน์ เปาอินทร์

(พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์)
ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

สำนักกรรมาธิการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทรศัพท์และโทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๙๓-๔

สำเนาถูกต้อง

นางบุษกร วรรธนะภูติ
ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๑

พัชรี / ร่าง
ณัฏฐณิชา / พิมพ์
ผ่องศรี / ตรวจ

คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้
สภาผู้แทนราษฎร

พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์
ประธานคณะกรรมาธิการ

นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สอง

นายนคร มาฉิม
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สาม

นางมุกดา พงษ์สมบัติ
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่สี่

พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน
รองประธานคณะกรรมาธิการ
คนที่ห้า

นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ
เลขานุการคณะกรรมาธิการ

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายนิยม เวชกามา
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายกนก วงษ์ตระหง่าน
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายขจิตร ชัยนิคม
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลตรี กิติกร ธรรมนิยาย
กรรมาธิการ
(ลาออก)

นายชวลิต ชูขจร
กรรมาธิการ

นายชัยวุฒิ ผ่องแผ้ว
กรรมาธิการ

นายธีระชาติ ปางวิรุฬห์รักษ์
กรรมาธิการ

นายนิยม วรปัญญา
กรรมาธิการ

นายนิรมิต สุจารี
กรรมาธิการ

นายบุญเชิด คิดเห็น
กรรมาธิการ
(ลาออก)

พันตำรวจโท นุกูล แสงศิริ
กรรมาธิการ

นายประกอบ รัตนพันธ์
กรรมาธิการ

นายประนอม โพธิ์คำ
กรรมาธิการ

นายประยุทธ หล่อสุวรรณศิริ
กรรมาธิการ

นายประเสริฐ จันทรรวงทอง
กรรมาธิการ

นายประเสริฐ บุญชัยสุข
กรรมาธิการ

นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ
กรรมาธิการ

นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ
กรรมาธิการ

นายพีระเพชร ศิริกุล
กรรมาธิการ

นายไพโรจน์ อิสระเสรีพงษ์
กรรมาธิการ

นายรส มะลิผล
กรรมาธิการ

นายรังสิกร ทิมาตฤกะ
กรรมาธิการ

นายวัฒนา เชาวสกู
กรรมาธิการ

นายวิทยา ทรงคำ
กรรมาธิการ

นายวินัย ภัทรประสิทธิ์
กรรมาธิการ

นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์
กรรมาธิการ

นายสมคิด บาลไธสง
กรรมาธิการ

นายสัมพันธ์ ตั้งเบญจผล
กรรมาธิการ

นายสุทัศน์ เงินหมื่น
กรรมาธิการ

นายอุกฤษณ์ ตั๊นสวัสดิ์
กรรมาธิการ

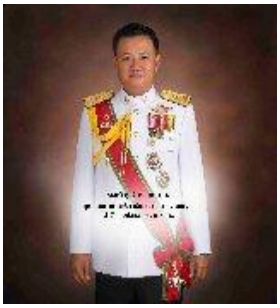

พลตรี ศุภจิต ศุภมานพ
กรรมาธิการ
(แทน พลตรี กิติกร ธรรมนิยาย)

นายวิศิษฎ์ ลิมป์ธีระกุล
กรรมาธิการ
(แทน นายบุญเชิด คิดเห็น)

รายนามคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน

นายธีระชาติ ปางวิรุฬห์รักษ์
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายกนก วงษ์ตระหง่าน
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายสัมพันธ์ ตั้งเบญจผล
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายสถิตย์พงษ์ สุดชูเกียรติ
เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

นายสุชาติ เต็งสุวรรณ
ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

นายขจิตร ชัยนิคม
โฆษกคณะอนุกรรมาธิการ

นายประยุทธ หล่อสุวรรณศิริ
โฆษกคณะอนุกรรมาธิการ

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
อนุกรรมาธิการ

นายนิรมิต สุจารี
อนุกรรมาธิการ

รายนามคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่

นายไพโรจน์ อิสระเสรีพงษ์
ประธานคณะอนุกรรมาธิการ

นายนคร มาฉิม
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก สนธิ บุญรัตกลิน
รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
คนที่สอง

นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์
เลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

นายประกอบ รัตนพันธุ์
โฆษกคณะอนุกรรมาธิการ

นายพีระเพชร ศิริกุล
อนุกรรมาธิการ

นางมุกดา พงษ์สมบัติ
อนุกรรมาธิการ

พันตำรวจโท นุกูล แสงศิริ
อนุกรรมาธิการ

นายสมคิด บาลไธสง
อนุกรรมาธิการ

นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์
อนุกรรมาธิการ

รายนามที่ปรึกษา
คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ สภาผู้แทนราษฎร

พันเอก ชินรัตน์ รัตนจิตเกษม

นายประทีป เจริญพร

นายวัชระ เพชรทอง

นายสถิตย์พงษ์ สุดชูเกียรติ

พลเอก สุรินทร์ พิกุลทอง

พลตรี พลเลิศ วรสีหะ

ผศ.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์

นายมานัส ฉั่วสวัสดิ์

นายทวีชัย ลิยี่เก

นายกร ศิรินาม

นายธิติ กนกทวีฐากร

นายปพลเดช ทศวิภาค

พลตรี บรรยงค์ สิรสุนทร

นายสิทธิศักดิ์ สุดิษฐพงษ์

นายปรีดี จุลเจิม

นายอาทิตย์ ทรัพย์บุญเสรี

นายเพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์

นายไกรรพ เหลืองอุทัย

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

นางสาวผ่องศรี เอื้อบุญกนก
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
บังคับบัญชาข้าราชการในกลุ่มงานฯ

นางสาวพัชรี สรวมประคำ
นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาววิไล พรมนูน
นิติกรปฏิบัติการ

นายลักษธิศ กิตติวัฒน์
วิทยากรชำนาญการ

นายธีรพล ประดิษฐบรรจง
วิทยากรปฏิบัติการ

นางสาวชาลิณี เหี้ยมจะบก
วิทยากรปฏิบัติการ

นายสุรศักดิ์ บุญญานุกูลกิจ
นิติกรปฏิบัติการ

นางสาวหยาดฝน ชูแสง
นิติกรปฏิบัติการ

นางณัฏฐณิชา หลีกภัย
จพง.บันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน

นายเฉลิมพล ขำนิพัฒน์
จพง.ธุรการชำนาญงาน

นางสาวมยุรี นาบุตร
จพง.ธุรการปฏิบัติงาน

คำนำ

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ (นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ (นายอำนวย คลังผา เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรและการจัดสรรที่ดินทำกินแก่ราษฎร (นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัยของราษฎร ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ ที่วัดร้าง ที่สาธารณะที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน (นายนิยม วรปัญญา เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาปัญหาการถือครองที่ดินและการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินแก่ประชาชน (นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และแก้ไขปัญหาเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐ ทำลายสิ่งแวดล้อม (พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ (นายนิยม เวชกามา และนายหนูแดง วรรณกางซ้าย เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาเพื่อหาทางป้องกันแก้ไขปัญหาการตัดไม้และบุกรุกป่าวังน้ำเขียว (นายนิยม วรปัญญา และนายพิชัย เกียรติวินัยสกุล เป็นผู้เสนอ) และญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่ดินทับซ้อนระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง และระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน (นายฮอชาลี ม่าเหร็ม เป็นผู้เสนอ) และลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๑ จำนวน ๓๘ คน โดยได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาไว้ ๖๐ วัน และคณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้ขอขยายระยะเวลาในการพิจารณาครั้งแรกออกไป ๖๐ วัน และขอขยายระยะเวลาในการพิจารณาครั้งที่สองออกไปอีก ๙๐ วัน ซึ่งครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาดำเนินงานของคณะกรรมาธิการเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕

ในการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้ดำเนินการโดยมีการตั้งคณะอนุกรรมาธิการขึ้นจำนวน ๒ คณะ คือ คณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินอย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการพิจารณายกร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... โดยมีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไข

ปัญหาให้กับประชาชนที่ทำกินและอยู่อาศัยในเขตที่ดินของรัฐให้ถูกต้อง มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินตามสิทธิอันพึงมีพึงได้ รวมทั้งได้มีการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ดินและป่าไม้ ที่เป็นปัญหาอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จากการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ จนสิ้นสุดระยะเวลาในการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้มีข้อสรุป ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยแบ่งออกเป็นปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ปัญหาเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และปัญหากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา และมีมติส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาดำเนินการต่อไป

****

คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน
การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้
สภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

หน้า

รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ๑

ความเป็นมา ๑

องค์ประกอบของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ๒

แนวคิดในการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ๔

กิจกรรมของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ๖

การประชุมของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ๖

ผลการพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินฯ ๑๓

การเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ๑๗

การดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ๑๘

การดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหา
ความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่ ๓๙

สถานการณ์ของที่ดินในปัจจุบัน ๔๖

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องฯ
และข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ๔๙

ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินและแนวทางในการแก้ไข ๕๔

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาของคณะกรรมาธิการ ๕๕

รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญ
พิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์
และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ สภาผู้แทนราษฎร

****

๑. ความเป็นมา

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ (นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ (นายอำนวย คลังผา เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรและการจัดสรรที่ดินทำกินแก่ราษฎร (นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัยของราษฎร ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ ที่วัดร้าง ที่สาธารณะที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน (นายนิยม วรปัญญา เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาปัญหาการถือครองที่ดินและการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินแก่ประชาชน (นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และแก้ไขปัญหาเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐ ทำลายสิ่งแวดล้อม (พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์ เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ (นายนิยม เวชกามา และนายหนูแดง วรรณกางซ้าย เป็นผู้เสนอ) ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาเพื่อหาทางป้องกันแก้ไขปัญหาการตัดไม้และบุกรุกป่าวังน้ำเขียว (นายนิยม วรปัญญา และนายพิชัย เกียรติวินัยสกุล เป็นผู้เสนอ) และญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่ดินทับซ้อนระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง และระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน (นายฮอชาลี ม่าเหร็ม เป็นผู้เสนอ) และลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินการออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๑ จำนวน ๓๘ คน โดยได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาไว้ ๖๐ วัน และคณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้ขอขยายระยะเวลาในการพิจารณาครั้งแรกออกไป ๖๐ วัน และขอขยายระยะเวลาในการพิจารณาครั้งที่สองออกไปอีก ๙๐ วัน โดยครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญฯคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกนก วงษ์ตระหง่าน	๒. พลตรี กิติกร ธรรมนิยาย
๓. นายขจิตร ชัยนิคม	๔. นายชวลิต ชูขจร
๕. นายชัยวุฒิ ผ่องแผ้ว	๖. นายธีระชาติ ปางวิรุฬห์รักษ์
๗. นายนคร มาฉิม	๘. นายนิยม วรปัญญา

๙. นายนิยม เวชกามา	๑๐. นายนิรมิต สุจารี
๑๑. พันตำรวจโท นุกูล แสงศิริ	๑๒. นายบุญเชิด คิดเห็น
๑๓. นายประกอบ รัตนพันธ์	๑๔ นายประนอม โพธิ์คำ
๑๕. นายประยุทธ หล่อสุวรรณศิริ	๑๖. นายประเสริฐ จันทรรวงทอง
๑๗. นายประเสริฐ บุญชัยสุข	๑๘. นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ
๑๙. นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ	๒๐. นายพีระเพชร ศิริกุล
๒๑. นายไพโรจน์ อิสระเสรีพงษ์	๒๒. นางมุกดา พงษ์สมบัติ
๒๓. นายรส มะลิผล	๒๔. นายรังสิกร ทิมาตฤกะ
๒๕. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท	๒๖. นายวัฒนา เชาวสกู
๒๗. นายวิทยา ทรงคำ	๒๘. นายวินัย ภัทรประสิทธิ์
๒๙. พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์	๓๐. นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ
๓๑. นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	๓๒. พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน
๓๓. นายสมคิด บาลไธสง	๓๔. นายสัมพันธ์ ตั้งเบญจผล
๓๕. นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	๓๖. นายสุทัศน์ เงินหมื่น
๓๗. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	๓๘. นายอุกฤษณ์ ตั๊นสวัสดิ์

พลตรี กิติกร ธรรมนิยาย ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมาธิการตั้งแต่วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้ลงมติแต่งตั้ง พลตรี ศุภจิตร ศุภมานพ เป็นกรรมาธิการแทน

นายบุญเชิด คิดเห็น ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมาธิการ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๔ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๖ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ได้เห็นชอบให้ตั้ง นายวิศิษฎ์ ลิมป์ธีระกุล เป็นกรรมาธิการแทน

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้พิจารณาญัตติดังกล่าว และได้จัดทำรายงานสรุปผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา

๒. องค์ประกอบของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

๒.๑ ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้มีมติเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการตามข้อบังคับการประชุม ดังนี้

(๑) พลตำรวจโท วิโรจน์	เปาอินทร์	เป็นประธานคณะกรรมาธิการ
(๒) นายสาทิตย์	วงศ์หนองเตย	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายอดิศักดิ์	โภคกุลกานนท์	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
(๔) นายนคร	มาฉิม	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
(๕) นางมุกดา	พงษ์สมบัติ	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
(๖) พลเอก สนธิ	บุญยรัตกลิน	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่ห้า
(๗) นายศรัณย์วุฒิ	ศรัณย์เกตุ	เป็นเลขานุการคณะกรรมาธิการ
(๘) นางรัชฎาภรณ์	แก้วสนิท	เป็นโฆษกคณะกรรมาธิการ
(๙) นายนิยม	เวชกามา	เป็นโฆษกคณะกรรมาธิการ

อนึ่ง คณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวผ่องศรี เอื้อบุญกนก วิทยากรชำนาญการพิเศษ บังคับบัญชาข้าราชการในกลุ่มงานคณะกรรมาธิการส่งเสริมราคาผลิตผลเกษตรกรรม สำนักกรรมาธิการ ๑ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒

๒.๒ ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการ จำนวน ๒ คณะ คือ

๒.๒.๑ คณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน มีรายนามต่อไปนี้

(๑)	นายธีระชาติ	ปางวิรุฬห์รักษ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการ
(๒)	นายกนก	วงษ์ตระหง่าน	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
(๓)	นายสัมพันธ์	ตั้งเบญจผล	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
(๔)	นางสาวปาริชาติ	ชาลีเครือ	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
(๕)	นายสถิตย์พงษ์	สุดชูเกียรติ	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
(๖)	นายสุชาติ	เต็งสุวรรณ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
(๗)	นายขจิตร	ชัยนิคม	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมาธิการ
(๘)	นายประยุทธ	หล่อสุวรรณศิริ	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมาธิการ
(๙)	นางรัชฎาภรณ์	แก้วสนิท	เป็นอนุกรรมาธิการ
(๑๐)	นายนิรมิต	สุจารี	เป็นอนุกรรมาธิการ

๒.๒.๒ คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่ มีรายนามต่อไปนี้

(๑)	นายไพโรจน์	อิสระเสรีพงษ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการ
(๒)	นายนคร	มาฉิม	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
(๓)	พลเอก สนธิ	บุญยรัตกลิน	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
(๔)	นางศรีสมร	รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
(๕)	นายประกอบ	รัตนพันธ์	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมาธิการ
(๖)	พันตำรวจโท นุกูล	แสงศิริ	เป็นอนุกรรมาธิการ
(๗)	นายพีระเพชร	ศิริกุล	เป็นอนุกรรมาธิการ
(๘)	นางมุกดา	พงษ์สมบัติ	เป็นอนุกรรมาธิการ
(๙)	นายสมคิด	บาลไธสง	เป็นอนุกรรมาธิการ
(๑๐)	นายอดิศักดิ์	โภคกุลกานนท์	เป็นอนุกรรมาธิการ

๒.๒.๓ ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ จำนวน ๑๘ คน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

(๑)	พันเอก ชินรัชต์	รัตนจิตเกษม
(๒)	นายประทีป	เจริญพร
(๓)	นายวัชระ	เพชรทอง
(๔)	นายสถิตย์พงษ์	สุดชูเกียรติ
(๕)	พลเอก สุรินทร์	พิกุลทอง

(๖) พลตรี พรเลิศ วรสีหะ
(๗) ผศ.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์
(๘) นายมานัส ฉั่วสวัสดิ์
(๙) นายทวีชัย ลิยี่เก
(๑๐) นายกร ศิรินาม
(๑๑) นายธิติ กนกทวีฐากร
(๑๒) นายปพลเดช ทศวิภาค
(๑๓) พลตรี บรรยง สิรสุนทร
(๑๔) นายสิทธิศักดิ์ สุดิษฐพงษ์
(๑๕) นายปรีดี จุลเจิม
(๑๖) นายอาทิตย์ ทรัพย์บุญเสรี
(๑๗) นายเพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์
(๑๘) นายไกรภพ เหลืองอุทัย

๓. แนวคิดในการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีที่ดินทำกิน หรือที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินทำกิน มีที่อยู่อาศัย แต่ขาดความมั่นคงในการครองชีพ โดยไม่มีสิทธิหรือไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่ตนถือครองอยู่ โดยมีสาเหตุหลัก คือ ปัญหาการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ของทางราชการครอบทับที่ดินทำกิน หรือที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อยู่มาก่อนแล้ว ทำให้ประชาชนไม่สามารถไปขอออกเอกสารสิทธิ์ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะอ้างว่าประชาชนทำกินหรืออยู่อาศัย ในที่ดินของรัฐ ปัญหาแนวเขตที่ดินที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไม่ชัดเจน หรือปัญหาที่ประชาชนเข้าไปบุกรุกที่ดินที่ได้มีประกาศเป็นเขตหวงห้ามของทางราชการเพื่อทำกิน และอยู่อาศัยจึงไม่สามารถไปขอออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และดำเนินการตามขั้นตอนของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งราษฎรบางส่วนก็ได้รับการแก้ไขปัญหาแล้ว บางส่วนอยู่ในขั้นตอนและกระบวนการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็มีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังได้รับความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินอยู่

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้มีการร้องเรียนไปยังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันก็ได้มีการพิจารณาญัตติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนมาก และได้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อพิจารณาศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ ได้ดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน รวมทั้งการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชนให้เป็นระบบ นอกจากนี้ยังได้มี

การยกร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... ขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการที่ดินของรัฐทุกประเภทที่มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีที่ดินทำกินอย่างถูกต้อง และมีสิทธิครอบครองและสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามสิทธิอันพึงมี นอกจากนี้ได้มีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. .... โดยมีวัตถุประสงค์ให้มีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศชาติและประชาชน ซึ่งในการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้นำรายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาที่ดินทำกิน และการออกเอกสารสิทธิ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีนายศุภชัย โพธิ์สุเป็นประธานคณะกรรมาธิการ และรายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินแก่ประชาชน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีนายสุวโรช พะลัง เป็นประธานคณะกรรมาธิการ มาประกอบการพิจารณา ซึ่งจากรายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการทั้งสองคณะเห็นว่าการบริหารจัดการที่ดิน โดยเฉพาะที่ดินของรัฐนั้นมีปัญหาทั้งในส่วนของการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการซึ่งมีเป็นจำนวนมาก และแต่ละส่วนราชการก็จะใช้กฎหมายของหน่วยงานตนเอง และปัญหาในส่วนของกฎหมายที่เป็นปัญหาอุปสรรคกับการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการ รวมทั้งกฎหมายมีความล้าหลัง ไม่ทันกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และในรายงานดังกล่าวได้มีข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการไว้หลายประการ นอกจากนี้ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติจำนวน ๔ ร่าง เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดิน คือ

๑. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ....

๒. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐและการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ....

๓. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ....

๔. ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ....

ซึ่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๔ ฉบับได้มีการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ผ่านมา โดยในส่วนของร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. .... ที่ได้มีการเสนอขึ้นพิจารณาในเบื้องต้นของสภาผู้แทนราษฎร และได้มีมติส่งให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนลงมติรับหลักการในวาระที่หนึ่งภายใน ๖๐ วัน โดยในระหว่างนั้นได้มีการประสานงานกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากทุกพรรคการเมืองเจ้าของร่างพระราชบัญญัติทุกฉบับมาร่วมกันพิจารณาทบทวนสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติใหม่ขึ้นอีกฉบับหนึ่งเสนอกลับเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร คือร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. .... ซึ่งต่อมาได้ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ผ่านมา และผ่านการพิจารณาของวุฒิสภาแล้ว แต่วุฒิสภาได้มีการแก้ไขในสาระสำคัญ โดยทางสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยในบางมาตรา จึงจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมาธิการร่วมกันขึ้นพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่เนื่องจากได้มีการยุบสภาเสียก่อน ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันตกไป และเมื่อมีสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบัน คณะรัฐมนตรีไม่ยืนยันร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาต่อ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. .... จึงเป็นอันตกไป

คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการขึ้นจำนวน ๒ คณะ คือ คณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่ ซึ่งในการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ และคณะอนุกรรมาธิการมีแนวคิดและจุดมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดินให้เป็นระบบ มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการยกร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... ขึ้นใหม่ โดยใช้ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมาธิการร่วมกันมาประกอบการพิจารณา นอกจากนี้ ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. .... โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การใช้ทรัพยากรดินและที่ดินเกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด โดยมีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารทรัพยากรดินและที่ดินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นธรรม เกิดความสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แนวคิดในการศึกษาจึงมุ่งเน้นไปที่สาเหตุของปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินได้ มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม มีการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินอย่างเป็นระบบ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยในการพิจารณาศึกษาได้นำเอาหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิในที่ดินและใช้ประโยชน์ในที่ดินได้อย่างยั่งยืน

๔. กิจกรรมของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ และคณะอนุกรรมาธิการ

๔.๑ การประชุมของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

คณะกรรมาธิการวิสามัญฯได้ดำเนินการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาญัตติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร และที่เสนอต่อคณะกรรมาธิการ รวมทั้งเรื่องร้องเรียนที่ประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อนเสนอต่อคณะกรรมาธิการเพิ่มเติม และที่สำคัญคณะกรรมาธิการได้มีการนำพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ดินและป่าไม้ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้สำหรับการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ หรือดำเนินภารกิจเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการที่ดิน รวมถึงร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการเห็นว่าสมควรที่จะพิจารณาดำเนินการเพื่อให้มีผลใช้บังคับสำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินอย่างเป็นระบบ และการออกเอกสารสิทธิ์ให้กับประชาชนเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการต่อยอดผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์ ซึ่งมี

นายศุภชัย โพธิ์สุ เป็นประธานคณะกรรมาธิการ และรายงานผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินแก่ประชาชน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีนายสุวโรช พะลัง เป็นประธานคณะกรรมาธิการ โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาไว้หลายประการ

การประชุมของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้มีการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และตัวแทนประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงแสดงความคิดเห็น และให้ข้อมูลกับคณะกรรมาธิการ ดังนี้

๑. อธิบดีกรมป่าไม้
๒. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๓. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
๔. ผู้อำนวยการสำนักแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
๕. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖. อธิบดีกรมธนารักษ์
๗. อธิบดีกรมที่ดิน
๘. เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๙. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
๑๐. อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
๑๑. อธิบดีกรมชลประทาน
๑๒. ผู้บัญชาการทหารบก
๑๓. ผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
๑๔. นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษฎ์ รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑๕. นายนภดล เภรีฤกษ์ ผู้อำนวยการสำนักหลักนิติบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑๖. ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๑๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๑๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๑๙. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๒๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๒๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๒๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๒๓. ประธานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ
๒๔. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
๒๕. อัยการจังหวัดเชียงราย
๒๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๒๘. ผู้บัญชาการทหารเรือ
๒๙. เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓๐. ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๓๑. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

๓๒. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
๓๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๓๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำหรับการประชุมจนสิ้นสุดระยะเวลา คณะกรรมาธิการมีการประชุมทั้งหมด จำนวน ๒๙ ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

<u>ครั้งที่ ๑</u> วันพุธที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔

- พิจารณาเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการ
- กำหนดวันและเวลาในการประชุม
- กำหนดกรอบการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

<u>ครั้งที่ ๒</u> วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๔

- พิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการและกรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ครั้งที่ ๓</u> วันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

- พิจารณาผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค แนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชน ของกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และสำนักแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยเชิญผู้แทนจากกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และผู้อำนวยการสำนักแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๔</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

- พิจารณาติดตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยเชิญผู้แทนจากกรมธนารักษ์ ผู้แทนกองทัพบก ผู้แทนผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๙ ผู้แทนผู้บังคับการจังหวัดทหารบกกาญจนบุรี มาเข้าร่วมประชุม
- พิจารณาติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติทับที่ดินของราษฎร และการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชนในพื้นที่อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี โดยเชิญอธิบดีกรมป่าไม้ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อธิบดีกรมที่ดิน และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม
- พิจารณาติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรจากการที่หน่วยงานฝ่ายทหารและกรมชลประทานได้เข้าไปทำการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเสม็ด อ่างเก็บน้ำหัวอ่าง และอ่างเก็บน้ำบุอำเปาว์ ในพื้นที่อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ทับซ้อนพื้นที่ของราษฎรที่ทำกินอยู่ก่อนแล้ว โดยเชิญอธิบดีกรมชลประทาน เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๕</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

- พิจารณาติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวงเพื่อยกเลิกเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับราษฎรในพื้นที่อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี โดยเชิญอธิบดีกรมป่าไม้ มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาศึกษาผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน รวมทั้งการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชนของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยเชิญผู้แทนจากหน่วยงานดังกล่าว มาเข้าประชุม

<u>ครั้งที่ ๖</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๔**

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนของราษฎรตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยเชิญผู้แทนกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมที่ดิน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๗</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔**

- พิจารณาความคืบหน้าผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน โดยเชิญคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดิน และการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน

<u>ครั้งที่ ๘</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔**

- พิจารณาความคืบหน้าผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ในส่วนของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริการจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... โดยเชิญคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาความคืบหน้าผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่ โดยเชิญคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่ และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๙</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔**

- พิจารณาความคืบหน้าผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ในส่วนของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... โดยเชิญคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอให้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินให้กับราษฎรอำเภอจัตุรัส อำเภอซับใหญ่ และอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ กรณีที่ทางราชการประกาศเขตสาธารณประโยชน์ “แปลงหินลาดข้าวโจ้” ทับที่ดินราษฎร และกำลังดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน โดยเชิญผู้แทนกรมที่ดิน กรมธนารักษ์ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดชัยภูมิ ส่วนราชการจังหวัดชัยภูมิ และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรมกรณีที่สำนักงานที่ดินจังหวัดกาญจนบุรี ธนารักษ์พื้นที่ และหน่วยบัญชาการสำรองรักษาดินแดน ได้ประกาศเขตเพื่อจะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ทับที่ดินของราษฎร ในตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัด

กาญจนบุรี ซึ่งทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน โดยเชิญผู้แทนกรมธนารักษ์ กองทัพบก หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน สำนักงานที่ดินจังหวัดกาญจนบุรี และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๐</u> วันพุธที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕

- พิจารณาติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวงเพื่อยกเลิกเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับราษฎรในพื้นที่อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี โดยเชิญรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาเข้าร่วมประชุม
- พิจารณาศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการที่ดินของประเทศในภาพรวม โดยเชิญ ผศ.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๑</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๕

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... โดยเชิญผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

<u>ครั้งที่ ๑๒</u> วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕

- พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการดำเนินการกับโครงการปรับปรุงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ (reshape) ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการในรัฐบาลชุดที่แล้ว และได้มีการยกเลิกโดยให้ดำเนินโครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศแทน โดยเชิญรัฐมนตรีว่ากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มอบให้ผู้ตรวจราชการกระทรวง มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๓</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๕

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีราษฎรอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ถูกเจ้าหน้าที่กรมธนารักษ์ดำเนินการเรียกเก็บค่าเช่า โดยอ้างว่าราษฎรได้อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ราชพัสดุทั้งที่ราษฎรทำกินและอยู่อาศัยมาตั้งแต่ ปีพ.ศ. ๒๔๙๘ และราษฎรบางส่วนมีเอกสาร ส.ค. ๑ แล้ว โดยเชิญผู้แทนกรมธนารักษ์ กรมที่ดิน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม
- พิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับราษฎรบ้านเฉลิมราชย์ อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ กรณีที่ราษฎรได้ขอรับการจัดสรรที่ดินจากนิคมสหกรณ์ฟากท่า แต่การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีความคืบหน้า โดยเชิญผู้แทนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมที่ดิน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๔</u> วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕

- พิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับราษฎรบ้านเฉลิมราชย์ อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ กรณีที่ราษฎรได้ขอรับการจัดสรรที่ดินจากนิคมสหกรณ์ฟากท่า แต่การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีความคืบหน้า โดยเชิญผู้แทนจากคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ กรมส่งเสริสหกรณ์ กรมที่ดิน จังหวัดอุตรดิตถ์ และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนเพื่อขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาการออกโฉนดที่ดินทับซ้อนกรณีการบุกรุกพื้นที่สวนป่ากิ่วทัพยั้ง อำเภอเมือง และพื้นที่หน่วยจัดการต้นน้ำแม่สลอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยเชิญอธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช อธิบดีกรมที่ดิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๕</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕**

- พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการดำเนินการกับโครงการปรับปรุงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ (reshape) ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการในสมัยที่นายยงยุทธ ติยะไพรัช เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต่อมานายสุวิทย์ คุณกิตติ ได้มีคำสั่งยกเลิกและให้ดำเนินโครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศแทน โดยเชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๖</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕**

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีที่ราษฎรใน ๘ อำเภอของจังหวัดลพบุรี ได้รับความเดือดร้อนจากการที่กรมป่าไม้ และหน่วยงานราชการได้ประกาศเขตสงวนหวงห้าม ทับที่ดินทำกินของราษฎร ซึ่งนายนิยม วรปัญญา กรรมาธิการ เป็นผู้เสนอ โดยเชิญอธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมที่ดิน หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดลพบุรี และตัวแทนราษฎร มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาสรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน โดยเชิญคณะอนุกรรมาธิการ มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๗</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕**

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีที่ราษฎรตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากมีการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินไว้ใช้ประโยชน์ของกองทัพเรือ และมีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง ทับที่ดินทำกินของราษฎร โดยเชิญผู้บัญชาการทหารเรือ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมที่ดิน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดตราด และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๘</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕**

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีที่ราษฎรตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากมีการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินไว้ใช้ประโยชน์ของกองทัพเรือ และมีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง ทับที่ดินทำกินของราษฎร โดยเชิญผู้บัญชาการทหารเรือ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมที่ดิน หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดตราด และตัวแทนราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๑๙</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๕**

- พิจารณาสรุปผลการเดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานเพื่อติดตามการแก้ไขปัญหาการออกโฉนดที่ดินทับซ้อน กรณีการบุกรุกพื้นที่สวนป่ากิ่วทัพยั้ง อำเภอเมือง และพื้นที่หน่วยจัดการต้นน้ำแม่สลอง จังหวัดเชียงราย

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... โดยเชิญคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๒๐</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕**

- พิจารณาติดตามการจำแนกประเภทพื้นที่ในอำเภอแม่จัน และการจัดทำแนวเขตพื้นที่บริเวณสวนป่ากิ่วทัพยั้ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมป่าไม้ และอธิบดีกรมที่ดิน มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

<u>ครั้งที่ ๒๑</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕**

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

<u>ครั้งที่ ๒๒</u> **วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕**

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

<u>ครั้งที่ ๒๓</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕**

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

<u>ครั้งที่ ๒๔</u> **วันพุธที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕**

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

<u>ครั้งที่ ๒๕</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๕**

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

<u>ครั้งที่ ๒๖</u> **วันพุธที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๕**

- พิจารณาติดตามความคืบหน้าการแก้ไขร่างกฎกระทรวงและแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวงเพื่อยกเลิกเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติป่าฝั่งซ้ายลำโดมใหญ่บางส่วน เพื่อออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชนในเขตอำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี โดยเชิญเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินของประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยเชิญธนารักษ์พื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดกาญจนบุรี มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

<u>ครั้งที่ ๒๗</u> **วันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕**

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

<u>ครั้งที่ ๒๘</u> **วันพุธที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๕**

- พิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....
- พิจารณารายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

<u>ครั้งที่ ๒๙</u> **วันพุธที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕**

- พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ. .... และพิจารณาหาแนวทางและมาตรการในการป้องกันการถือครองที่ดินของคนต่างด้าว โดยเชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณารายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

๔.๒ ผลการพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์

๔.๒.๑ พิจารณาติดตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

- ที่ประชุมมีความเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีราษฎรเดือดร้อนน้อยราย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาจนใกล้จะสำเร็จแล้ว ประกอบกับราษฎรบางส่วนได้มาแสดงความประสงค์ที่จะขอเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์แล้ว ดังนั้น ที่ประชุมจึงได้เดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานในพื้นที่เพื่อศึกษาดูงานและตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และรายงานผลการเดินทางไปศึกษาดูงานกับคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณา

- ที่ประชุมได้มีมติให้กรมธนารักษ์เร่งดำเนินการเพื่อติดตามราษฎรที่ไม่มาแสดงความประสงค์เพื่อทำสัญญาเช่าพื้นที่มาทำสัญญาเช่ากับกรมธนารักษ์ เพื่อที่ราษฎรจะได้ทำกินและอยู่อาศัยในพื้นที่อย่างถูกต้อง

๔.๒.๒ พิจารณาติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติทับที่ดินของราษฎร และการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชนในพื้นที่อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

- ที่ประชุมมีความเห็นว่ากรณีดังกล่าวได้เคยมีการนำเข้าพิจารณาในคณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหามาเป็นระยะเวลานานมากแล้ว โดยเฉพาะในส่วนของกรมป่าไม้ ซึ่งต้องดำเนินการแก้ไขแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวง แต่ปัจจุบันเรื่องดังกล่าวอยู่ในชั้นการพิจารณาของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงได้เชิญรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาเข้าร่วมประชุม และได้ฝากให้รองปลัดกระทรวงได้กลับไปเร่งพิจารณาดำเนินการในชั้นของกระทรวง และเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยเร็ว นอกจากนี้ที่ประชุมได้เชิญเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มาเข้าร่วมประชุมและได้เร่งให้นำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อที่จะได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๔.๒.๓ พิจารณาติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรจากการที่หน่วยงานฝ่ายทหารและกรมชลประทานได้เข้าไปทำการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเสม็ด อ่างเก็บน้ำหัวอ่าง และอ่างเก็บน้ำบุอำเปาว์ ในพื้นที่อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ทับซ้อนพื้นที่ของราษฎรที่ทำกินอยู่ก่อนแล้ว

- ที่ประชุมมีความเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่เกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปดำเนินการจัดหาที่ดินทำกินเพื่อชดเชยให้กับราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน แต่เนื่องจากทางสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่มีพื้นที่ที่จะ

จัดสรรให้กับราษฎร นอกจากต้องไปหาซื้อที่ดินเพื่อจัดสรรให้กับราษฎร ซึ่งก็ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ

- ที่ประชุมจึงได้มีมติให้ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีเพื่อให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณจำนวน ๔๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปดำเนินการจัดซื้อที่ดินเพื่อจัดสรรให้กับราษฎร ๓๗ ราย ๆ ละ ๑๕ ไร่ ในราคาไร่ละ ๘๐,๐๐๐ บาท

๔.๒.๔ พิจารณาเรื่องร้องเรียนของราษฎรตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

- ที่ประชุมมีความเห็นว่ากรณีดังกล่าวได้เคยมีการนำเข้าพิจารณาในคณะกรรมาธิการหลายคณะ และเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน แต่ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม

- ที่ประชุมเห็นว่าปัญหาดังกล่าวจะต้องแก้ไขโดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดทั้งในส่วนของการแก้ไขปัญหา และการป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพิ่มเติม และในส่วนของคณะกรรมาธิการขณะนี้ได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... เพื่อมาแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ซึ่งถ้าหากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้วปัญหาเรื่องที่ดินทำกินจะได้รับการแก้ไขให้หมดไป

๔.๒.๕ พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอให้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินให้กับราษฎร อำเภอจัตุรัส อำเภอซับใหญ่ และอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ กรณีที่ทางราชการประกาศเขตสาธารณประโยชน์ “โคกหินลาดข้าวโจ้” ทับที่ดินราษฎร และกำลังดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน

- ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่าปัญหาดังกล่าวได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานแล้ว และในส่วนของจังหวัดเองได้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนและลงพื้นที่หาข้อเท็จจริงหลายครั้ง ประกอบกับผู้แทนกรมที่ดินได้ให้ข้อมูลโดยประเด็นที่จะต้องพิจารณาคือที่ดินแปลงโคกหินลาดข้าวโจ้เป็นที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ มีพื้นที่จำนวนเท่าใด และเป็นมาตั้งแต่เมื่อใด รวมทั้งใครเป็นคนคัดลอกทะเบียน เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งถ้าหากการขึ้นทะเบียนไม่ถูกต้องกรมที่ดินก็สามารถแก้ไขได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และที่ประชุมจึงได้มีมติให้คณะกรรมาธิการเดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานในพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและหาแนวทางในการแก้ไข

- จากการเดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงคณะกรรมาธิการเห็นว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะต้องมีการสำรวจเนื้อที่และขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์ให้ได้ข้อยุติก่อน โดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลส้มป่อย ดังนั้นคณะกรรมาธิการจึงได้ทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิเพื่อให้เร่งดำเนินการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วง และคืนความเป็นธรรมให้กับราษฎร

๔.๒.๖ พิจารณาเรื่องร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรมกรณีที่สำนักงานที่ดินจังหวัดกาญจนบุรี ธนารักษ์พื้นที่ และหน่วยบัญชาการสำรองรักษาดินแดนได้ประกาศเขตเพื่อจะออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ทับที่ดินของราษฎร ในตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน

- ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวโดยเห็นว่ามีราษฎรจาก ๓ หมู่บ้านของตำบลลาดหญ้าที่ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากการดำเนินการเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ซึ่งมีราษฎรบางส่วนได้ยินยอมเซ็นยกพื้นที่บางส่วนให้โดยยอมจ่ายค่าเช่าให้กับกรมธนารักษ์ บางส่วนได้ร้องคัดค้านการออก น.ส.ล. และได้แจ้งความเพื่อดำเนินคดี และร้องขอพิสูจน์สิทธิตามกระบวนการ

- ที่ประชุมได้พิจารณาแล้วเห็นว่าถ้าหากราษฎรรายใดที่อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่มาก่อนที่จะประกาศเป็นเขตหวงห้าม ที่ดินนั้นต้องเป็นของราษฎร และเมื่อมีราษฎรบางส่วนที่ได้มีการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดี และมีการร้องขอพิสูจน์สิทธิก็ต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป ไม่ควรยินยอมในการเช่าพื้นที่ตามโครงการของกรมธนารักษ์ นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการได้กำลังยกร่างพระราชบัญญัติบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐทุกประเภท โดยที่ดินใดหากมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เป็นที่ดินของรัฐก็จะต้องเป็นที่ดินของรัฐต่อไป แต่ถ้าหากที่ดินใดที่ไม่สามารถใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม หรือที่ดินนั้นมีราษฎรครอบครองและทำประโยชน์ต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่าสิบห้าปีก็จะนำมาบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนได้อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่นั้นโดยถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

๔.๒.๗ พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการดำเนินการกับโครงการปรับปรุงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ (reshape) ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการในรัฐบาลชุดที่มีนายยงยุทธ ติยะไพรัช เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีคนต่อมาได้มีการสั่งให้ยกเลิกโดยให้ดำเนินโครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศแทน

- ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่าโครงการปรับปรุงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ (reshape) ซึ่งดำเนินการในสมัยที่นายยงยุทธ ติยะไพรัช เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้งบประมาณ ๘๐๐ ล้านบาทนั้นเป็นโครงการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน และจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินให้กับประชาชนได้ แต่นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคนต่อมา ได้มีคำสั่งให้ยกเลิกโครงการดังกล่าว และให้ดำเนินโครงการเร่งด่วนเพื่อไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศแทน โดยมีการตั้งงบประมาณไว้ ๒,๕๐๐ ล้านบาท ใช้บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการ และขณะนี้ทราบว่าโครงการดังกล่าวมีปัญหาหลายอย่าง ทั้งเรื่องการตรวจรับงาน คณะกรรมการขอลาออก และการจ่ายเงิน ดังนั้น ที่ประชุมจึงได้มีมติให้ส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และคณะกรรมาธิการติดตามการบริหารงบประมาณรับไปพิจารณารายละเอียดต่อไป

๔.๒.๘ พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีราษฎรอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ถูกกรมธนารักษ์ดำเนินการเก็บค่าเช่าโดยอ้างว่าราษฎรได้อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ราชพัสดุ ทั้งที่ราษฎรทำกินและอยู่อาศัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ และมีเอกสาร ส.ค. ๑ แล้ว

- ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นปัญหาที่ดินราชพัสดุ ทับซ้อนกับที่สาธารณประโยชน์ที่สงวนไว้สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ และทับซ้อนกับที่ดินที่ราษฎรได้ทำกินและอยู่อาศัยมาก่อนแล้วโดยราษฎรบางรายมี ส.ค. ๑ แล้ว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือกรมธนารักษ์ได้จัดให้เช่าตามระเบียบกระทรวงการคลัง แต่มีราษฎรบางส่วนที่ไม่ยินยอมเช่า ทางจังหวัดสุโขทัยจึงต้องนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิของคณะกรรมการ ก.บ.ร. จังหวัด แต่การดำเนินการล่าช้ามาก ประกอบกับการให้ข้อมูลของผู้แทนกรมที่ดินที่อ้างว่ามีราษฎรบางรายไปขอยกเลิกคำขอออกโฉนดที่ดิน แต่ราษฎรปฏิเสธว่าไม่ได้ไปยกเลิกคำขอแต่อย่างใด ดังนั้นที่ประชุมจึงได้มีมติให้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมที่ดินเพื่อให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว รวมทั้งให้ตรวจสอบลายมือชื่อว่าเป็นของราษฎรจริงหรือไม่ และได้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมธนารักษ์เพื่อให้เร่งดำเนินการนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐโดยเร็ว รวมทั้งให้ชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานของกรมธนารักษ์เพื่อคืนสิทธิอันชอบธรรมให้กับราษฎรหากผลการพิสูจน์สิทธิปรากฏว่าราษฎรได้อยู่อาศัยหรือทำกินมาก่อนการประกาศเป็นเขตสงวนหวงห้าม เพื่อที่คณะกรรมาธิการจะได้พิจารณาผลักดันต่อไป

๔.๒.๙ พิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับราษฎรบ้านเฉลิมราชย์ อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ กรณีราษฎรได้ขอรับการจัดสรรที่ดินทำกินจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ แต่ยังไม่มีความคืบหน้า

- ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่ากรณีราษฎรบ้านเฉลิมราชย์ที่เดิมอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไร่ตีนตก และทางราชการได้สั่งให้ย้ายไปอยู่ที่บ้านเฉลิมราชย์เนื่องจากพื้นที่ที่อยู่เดิมเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ และราษฎรตำบลสองคอนซึ่งอยู่อาศัยในพื้นที่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ แต่ได้มีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติครอบทับ รวมทั้งได้มีการประกาศจัดตั้งเขตนิคมสหกรณ์ฟากท่า ทับที่ดินของราษฎร ซึ่งทางจังหวัดอุตรดิตถ์และกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้แก้ไขปัญหาโดยจะจัดให้ราษฎรดังกล่าวอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่นิคมสหกรณ์ฟากท่า แต่เนื่องจากพื้นที่ที่จะจัดให้เป็นพื้นที่ป่าส่วนกลาง ๒๐% ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวกรมส่งเสริมสหกรณ์จะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเพื่อนำไปจัดให้กับราษฎรได้ โดยขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ดังนั้นที่ประชุมจึงมีความเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยควรจะแล้วเสร็จภายในกุมภาพันธ์นี้ รวมทั้งควรที่จะต้องมีการทำปฏิทินในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้

๔.๒.๑๐ พิจารณาเรื่องร้องเรียนเพื่อขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาการออกโฉนดที่ดินทับซ้อน กรณีการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่สวนป่ากิ่วทัพยั้ง อำเภอเมือง และกรณีการทุจริตออกโฉนดที่ดินทับซ้อนพื้นที่สวนป่าหน่วยจัดการต้นน้ำแม่สลอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

- ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีการบุกรุกพื้นที่สวนป่ากิ่วทัพยั้ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีการออก น.ส. ๓ เลขที่ ๔๙๔ เนื้อที่ ๔๙-๒-๖๔ ไร่ ในป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ข้าวต้ม - ป่าห้วยลึก โดยเมื่อปี ๒๕๔๗ เจ้าหน้าที่ได้ขีดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติและเข้าจับกุมผู้บุกรุก โดยใช้แผนที่ระวางออกโฉนดของกรมที่ดิน มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ปรากฏว่าอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่จากแผนที่ท้ายกฎกระทรวงของกรมป่าไม้ มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ปรากฏว่าที่ดินดังกล่าวอยู่นอกเขตป่าสงวน อย่างไรก็ตามจากการตรวจสอบในสารบบของกรมที่ดินปรากฏเพียง ส.ค. ๑ เลขที่ ๔๙๔ ระบุเนื้อที่ ๖ ไร่ โดยหมายเหตุว่ายังไม่มีการออกเป็น น.ส. ๓ แต่อย่างใด และกรณีการทุจริตออกโฉนดที่ดินทับซ้อนกรณีการบุกรุกพื้นที่แปลงปลูกป่าของหน่วยจัดการต้นน้ำ

แม่สลอง ตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้มีตัวแทนราษฎร ได้ร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงตามลำดับชั้น และได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. เดิม ได้พิจารณาไต่สวนข้อเท็จจริง และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ในขณะนั้นได้ชี้มูลความผิดทั้งทางอาญาและทางวินัยกับเจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง และได้แจ้งให้จังหวัดเชียงรายและกรมที่ดินพิจารณาเพิกถอนโฉนดที่ดิน จำนวน ๓๐ แปลง เนื้อที่ ๑,๓๓๒ ไร่ ซึ่งขณะนี้สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย สาขาแม่จัน ได้ส่งเรื่องเพื่อให้กรมที่ดินตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อเพิกถอน ตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินไปก่อนแล้ว จำนวน ๒๒ แปลง ส่วนอีก ๘ แปลง อยู่ระหว่างการตรวจสอบความลาดชัน นอกจากนี้ในอำเภอแม่จัน คณะกรรมการ ป.ป.ป.ชี้มูลความผิดทางวินัยและอาญาแก่เจ้าหน้าที่ที่ทุจริตออกโฉนดที่ดินทับที่ภูเขาและได้แจ้งให้กรมที่ดินเพิกถอนโฉนดที่ดินในท้องที่อำเภอแม่จัน ๒๓ ฉบับ เนื้อที่ ๘๕๘-๓-๙๖ ไร่ ซึ่งกรมที่ดินได้เพิกถอนทั้ง ๒๓ แปลง เสร็จเรียบร้อยแล้วเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ส่วนในตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน ๕๐ ฉบับ เนื้อที่ ๑,๓๗๔-๑-๕๑ ไร่ สำนักงานที่ดิน สาขาแม่จัน ได้ส่งเรื่องให้จังหวัดเชียงราย พิจารณาดำเนินการเพื่อให้กรมที่ดินพิจารณาเพิกถอนแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของกรมที่ดิน และในตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน ๒๘๐ ฉบับ เนื้อที่ ๗,๓๖๗-๓-๗๐ ไร่ ซึ่งผลการดำเนินการคือกรมที่ดินตั้งคณะกรรมการสอบสวนฯ ตามคำสั่งกรมที่ดินลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ จำนวน ๔๙ แปลง และคณะกรรมการสอบสวนฯ ได้ส่งเรื่องกลับให้กรมที่ดินแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๔ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาเพิกถอนของกรมที่ดินส่วนอีก ๒๓๓ แปลง อยู่ระหว่างการพิจารณาตั้งคณะกรรมการสอบสวนฯ และตรวจสอบข้อเท็จจริงของกรมที่ดิน ที่ประชุมจึงได้มีมติเดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

- ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่ากรณีดังกล่าว ป.ป.ป. เดิมได้มีการชี้มูลความผิดไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ แต่จนถึงปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมที่ดินยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ที่ประชุมจึงได้มีมติให้กรมที่ดินส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้คณะกรรมาธิการได้พิจารณา รวมทั้งให้ส่งผลการดำเนินการเพิกถอนโฉนดที่ดินของจังหวัดเชียงรายตามที่ ป.ป.ป. ได้ชี้มูลให้คณะกรรมาธิการได้พิจารณา

- จากการเดินทางไปศึกษาดูงานบริเวณอ่างเก็บน้ำแม่เปิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คณะกรรมาธิการได้พบดอยห่มฟ้ารีสอร์ท ตั้งอยู่บนยอดเขา โดยมีอ่างเก็บน้ำล้อมรอบ และบริเวณใกล้เคียงเป็นป่าไม้และภูเขาทั้งหมด และจากการชี้แจงของผู้แทนกรมที่ดินแจ้งว่าพื้นที่บริเวณรีสอร์ทมีโฉนดที่ดิน ระบุเนื้อที่จำนวน ๔-๓-๓๐ ไร่ ซึ่งออกโดยเจ้าของที่ดินเดิมได้นำ ส.ค. ๑ มาขอออกโฉนดที่ดิน ซึ่งคณะกรรมาธิการได้ตั้งข้อสังเกตว่า ส.ค. ๑ ที่นำมาออกโฉนดที่ดินนั้นเป็น ส.ค. ๑ ที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ที่ประชุมจึงได้มีมติให้ส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบพิจารณาตรวจสอบต่อไป

๔.๓ การเดินทางไปประชุมและศึกษาดูงาน

คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้เดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ และรับทราบปัญหา รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และตัวแทนประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน จำนวน ๔ ครั้ง คือ

<u>ครั้งที่ ๑</u> วันอังคารที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ณ ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

<u>ครั้งที่ ๒</u> ระหว่างวันที่ ๘ – ๙ มกราคม ๒๕๕๕ ณ อำเภอบ้านโคก และอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์

<u>ครั้งที่ ๓</u> ระหว่างวันที่ ๑๕ – ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕ ณ อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

<u>ครั้งที่ ๔</u> ระหว่างวันที่ ๑๗ – ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ณ อำเภอเมือง และอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๔.๔ การดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน

คณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดินได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๔ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการประกอบด้วย

๑. นายธีระชาติ	ปางวิรุฬห์รักษ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายกนก	วงษ์ตระหง่าน	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๓. นายสัมพันธ์	ตั้งเบญจผล	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๔. นางสาวปาริชาติ	ชาลีเครือ	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๕. นายสถิตย์พงษ์	สุดชูเกียรติ	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๖. นายสุชาติ	เต็งสุวรรณ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๗. นายขจิตร	ชัยนิคม	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมาธิการ
๘. นายประยุทธ	หล่อสุวรรณศิริ	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมาธิการ
๙. นายนิรมิต	สุจารี	เป็นอนุกรรมาธิการ
๑๐.นางรัชฎาภรณ์	แก้วสนิท	เป็นอนุกรรมาธิการ

ที่ประชุมคณะอนุกรรมาธิการได้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ จำนวน ๑๑ คน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

๑. นายสาทิตย์	วงศ์หนองเตย	
๒. นายวิรัตน์	กัลยาศิริ	
๓. ผศ.อิทธิพล	ศรีเสาวลักษณ์	
๔. นางสุนี	ไชยรส	
๕. ผศ.สิทธิกร	ศักดิ์แสง	
๖. นายธิติ	กนกทวีฐากร	
๗. นายประทีป	เจริญพร	
๘. นายสมชาย	ศิริสมฤทัย	
๙. พันเอก ปิยะ	จารุกาญจน์	(ผู้แทนเจ้ากรมแผนที่ทหาร)
๑๐.นายปรีชา	มงคลหัตถี	(ผู้แทนอธิบดีกรมธนารักษ์)
๑๑.นางสาวณัฐภัทร	ถวัลยโพธิ	(ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา)

คณะอนุกรรมาธิการได้มีการประชุมทั้งหมด ๙ ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

<u>ครั้งที่ ๑</u> วันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมได้พิจารณากรอบการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการสรุปได้ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมาธิการจะนำลักษณะของปัญหาที่ดินเป็นตัวตั้งเพื่อพิจารณาสภาพปัญหาของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ว่าเป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหาอย่างไร โดยจะนำรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์แก่ประชาชน ซึ่งมีนายสุวโรช พะลัง เป็นประธานคณะกรรมาธิการ ที่ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะไว้แล้วมาพิจารณาประกอบ

๒. ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน ปัญหาการครอบครองหรือบุกรุกที่ดินของรัฐ และปัญหาการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ

๓. ที่ดินของรัฐที่มีกรณีพิพาทกับประชาชนเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ที่สงวนหวงห้ามไว้ใช้ในราชการ ที่ราชพัสดุ ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และที่ดินในเขตอุทยาน ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ควรนำมาพิจารณาโดยแบ่งตามหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย คือ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้แก่ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ กรมป่าไม้ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.๒๕๓๕ และกรมธนารักษ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๑๘

๔. กรณีพิพาทเกี่ยวกับที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติระหว่างประชาชนกับรัฐ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ มีช่องทางที่จะให้ราษฎรมีสิทธิทำกินโดยชอบด้วยกฎหมายได้ซึ่งจำกัดครอบครัวละไม่เกิน ๒๐ ไร่ หากปรากฏว่าพื้นที่นั้นเป็นป่าเสื่อมโทรมและได้มีการประกาศเป็นเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่สามารถใช้แก้ปัญหาให้กับราษฎรได้

<u>ครั้งที่ ๒</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

ที่ประชุมได้พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบและวิธีปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคต่อการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชน รวมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

๑. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ให้ข้อมูลว่า พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดบริเวณที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า แล้วแต่กรณีโดยกฎหมายไม่เปิดช่องให้อนุญาตให้ประชาชนเข้าทำกินในพื้นที่ได้ อย่างไรก็ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ได้มีมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้โดยกำหนดให้มีการสำรวจพื้นที่เขตอนุรักษ์ที่มีราษฎรครอบครอง และให้ขึ้นทะเบียนผู้ครอบครองเพื่อส่วนราชการจะทำการจำกัดพื้นที่ต่อไป หากมีการบุกรุกเพิ่มเติมผู้นั้นก็จะถูกดำเนินคดี

๒. กรมที่ดิน ได้ให้ข้อมูลว่า ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินมักเป็นปัญหาทางข้อเท็จจริงและเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากหน่วยงานอื่น ได้แก่ ปัญหาแนวเขตที่ดินที่ไม่ชัดเจนทำให้เกิดปัญหาว่าที่ดินนั้นสามารถออกเอกสารสิทธิ์ได้หรือไม่ และปัญหากระบวนการพิสูจน์สิทธิ์ในกรณีพิพาทว่ารัฐหรือประชาชนมีการครอบครองที่ดินก่อนกันยังไม่เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร

๓. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ให้ข้อมูลว่า พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๒ มีการเพิ่มภารกิจของ ส.ป.ก. ในการนำที่ดินของรัฐที่มีปัญหากับประชาชนมาแก้ปัญหาโดยกลไกของ ส.ป.ก. การให้ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ซึ่งประชาชนสามารถได้สิทธิถึงกรรมสิทธิ์จากการเช่าซื้อที่ดินดังกล่าวจาก ส.ป.ก. อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของกรรมสิทธิ์ที่ได้จาก ส.ป.ก. คือ การห้ามแบ่งแยกและโอนที่ดิน เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกหรือขายคืนให้ ส.ป.ก.เท่านั้น

๔. กรมธนารักษ์ ได้ให้ข้อมูลว่า กฎหมายที่กรมธนารักษ์ใช้บังคับอยู่นั้นจะมีปัญหาในทางปฏิบัติมากกว่าปัญหาข้อกฎหมาย และได้ชี้แจงเกี่ยวกับร่างแก้ไขพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ... ว่ากำลังเสนอให้มีการแก้ไขให้เกิดความชัดเจนเรื่องที่สงวนหวงห้ามตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตีความไว้ว่าที่สงวนหวงห้ามไว้ใช้ในราชการหากมีการประกาศแล้ว แต่หน่วยงานราชการยังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ยังไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

๕. สรุปปัญหาที่ดินในภาพรวมของประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ปัญหาคนที่อยู่มาก่อนการหวงห้ามของรัฐและพิสูจน์ไม่ได้ ทำให้ออกเอกสารสิทธิ์ไม่ได้ ซึ่งการแก้ปัญหาน่าจะมีการแก้กฎหมายเพื่อจัดการปัญหาให้ลุล่วง หรือการจัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ปัญหาการทำงานที่ล่าช้า ๒) ปัญหาการอยู่ในที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย คือ เข้าไปใช้ประโยชน์หลังจากที่รัฐประกาศเป็นเขตที่ดินของรัฐจะจัดการปัญหาที่ดินนั้นอย่างไร ๓) ปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินโดยยังไม่มีการบุกรุกที่ดินใดๆ และต้องการที่ดินทำกิน

<u>ครั้งที่ ๓</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมได้พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และวิธีปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคต่อการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชน โดยพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐและการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. .... สรุปได้ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. .... เป็นไปตามรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ชุดนายสุวโรช พะลัง เป็นประธานคณะกรรมาธิการโดยมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาที่ดินของรัฐโดยกระบวนการนิติบัญญัติ ซึ่งร่างดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา และอยู่ระหว่างการตั้งคณะกรรมาธิการร่วมกันของทั้งสองสภา แต่เนื่องจากมีการยุบสภาไปก่อนและรัฐบาลปัจจุบันไม่ได้ยืนยันที่จะให้รัฐสภาพิจารณาร่างนี้ต่อไป ฉะนั้นหากคณะกรรมาธิการเห็นว่าเป็นเรื่องที่ควรบัญญัติขึ้นจะต้องมีการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้เข้าสู่การพิจารณาใหม่

๒. ปัญหาของร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ ๑) ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับองค์กรจัดการที่ดิน เช่น มีการระบุเพียงว่ามอบให้หน่วยงานของรัฐไปดำเนินการหลังจากที่ได้มีการคัดกรองว่าที่ดินใดควรนำไปจัดให้ประชาชน จึงไม่ชัดเจนว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับไปดำเนินการต่อ และสิทธิที่ได้นั้นคือสิทธิอะไร ๒) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการบัญญัติยกเว้นห้ามประกาศเพิกถอนที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อนำมาจัดให้ราษฎร ซึ่งปัญหาที่ดินในเขตป่าถือว่ามีจำนวนมากที่สุด

๓. คณะอนุกรรมาธิการได้มีข้อพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ ๑) รูปแบบขององค์กรจัดการที่ดินควรเป็นอย่างไร ต้องจัดตั้งเป็นองค์กรขึ้นใหม่หรือไม่อย่างไร ควรเป็นองค์กรอิสระหรือเป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้สังกัดของหน่วยงานใด ๒) ปัญหาความผูกพันต่ออำนาจของ

องค์กรที่กฎหมายจะจัดตั้งขึ้นต่อหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากหากองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมีคำสั่งให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแก้ปัญหาให้กับประชาชน หน่วยงานนั้นจะต้องกลับไปพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่ตนใช้บังคับอยู่ซึ่งจะกลับไปสู่ปัญหาเดิมคือหน่วยงานไม่อาจดำเนินการให้ได้ ฉะนั้นอาจจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่หน่วยงานใช้บังคับอยู่ก่อน หรือจะต้องให้องค์กรนั้นมีอำนาจประกาศเพิกถอนสภาพความเป็นพื้นที่ของรัฐประเภทต่าง ๆ หรือต้องมีการดำเนินการแก้ปัญหาให้หน่วยงานก่อน และจึงจะมีคำสั่งให้ออกเอกสารสิทธิ์ต่อไป

<u>ครั้งที่ ๔</u> วันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ซึ่ง ผศ.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ และคณะ เป็นผู้ยกร่าง สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐจะไม่จำกัดการบริหารจัดการเฉพาะที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐซึ่งเป็นเพียงที่ดินของรัฐประเภทหนึ่งเท่านั้น แต่จะบริหารจัดการที่ดินของรัฐทั้งหมดที่มีปัญหาโดยให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ และคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเป็นองค์กรบริหารจัดการตามกฎหมายนี้

๒. ประเด็นที่คณะอนุกรรมาธิการจะนำมาพิจารณาคือ กำหนดประเภทและสังกัดขององค์กรและหน่วยงานที่จะจัดตั้งขึ้นมาทำหน้าที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐตามกฎหมายนี้ โดยการดำเนินงานจะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยจะมีหลักการสำคัญในการพิจารณา คือ ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย และมีการเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนจนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพที่จะนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของทางราชการได้อีก ซึ่งจะเป็นการพิจารณาที่ไม่จำกัดเฉพาะเงื่อนไขของระยะเวลาถือครองเท่านั้น แต่จะพิจารณาถึงเงื่อนไขของสภาพพื้นที่ด้วย และจะต้องมีการพิจารณาเงื่อนไข ในการจัดที่ดินและคุณสมบัติของผู้มีสิทธิที่จะได้รับที่ดินให้ชัดเจน เช่น ขนาดการถือครองที่ดิน การเสียค่าตอบแทน สิทธิที่จะได้รับและข้อจำกัด เป็นต้น

<u>ครั้งที่ ๕</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ของรัฐ ซึ่งผศ.อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ และคณะ เป็นผู้ยกร่างเรียงมาตรา สรุปประเด็นสำคัญซึ่งได้มีการพิจารณาดังนี้

๑. ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ กำหนดแนวทางและมอบหมายหน่วยงานของรัฐในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภท และกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ และให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภทในพื้นที่ และคัดเลือกบุคคลผู้มีสิทธิจะได้รับที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

๒. ให้จัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นหัวหน้าสำนักงาน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการกับให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสานนโยบายการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

<u>ครั้งที่ ๖</u> วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ของรัฐ พ.ศ. .... เป็นรายมาตราต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ขั้นตอนการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐกำหนดให้การรวบรวมข้อมูลและสำรวจแนวเขตที่ดินต้องให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงซึ่งคณะกรรมการจะจำแนกที่ดินเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ที่ดินของรัฐซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องคงไว้ และที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีการใช้ หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อีกต่อไปโดยที่ดินประเภทนี้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนได้ครอบครองและทำประโยชน์ได้

๒. ที่ดินของรัฐที่จะนำมาจัดให้กับประชาชนจะต้องเป็นที่ดินที่ทางราชการได้มีการประกาศให้เป็นที่ดินสงวนหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามนั้น และที่ดินของรัฐนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องมานานกว่าสิบห้าปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๓. การจะนำที่ดินของรัฐมาดำเนินการจัดให้ประชาชน คณะกรรมการต้องจัดทำแผนงานและโครงการตลอดจนงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่นั้นให้เป็นพื้นที่ที่จะดำเนินการจัดให้แก่ประชาชน ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐบริเวณใดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และเมื่อมีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดให้แก่ประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการคัดเลือกบุคคลที่จะได้รับสิทธิในที่ดิน

<u>ครั้งที่ ๗</u> วันพุธที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ของรัฐ พ.ศ. ... ในประเด็นสิทธิในที่ดินที่จะให้กับผู้มีสิทธิจะได้รับจัดที่ดินจากรัฐ สรุปได้ดังนี้

๑. ผู้ครอบครองที่ดินที่ได้มีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามรายใดมีหลักฐานว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการสงวนหวงห้ามหรือเป็นผู้ครอบครองต่อเนื่องมาจากผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินก่อนการสงวนหวงห้ามสามารถยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขอให้ตรวจสอบและเสนอคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดพิจารณารับรองหลักฐานดังกล่าว หากมีมติรับรองหลักฐานดังกล่าว ผู้ครอบครองที่ดินสามารถนำหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ไปยื่นเพื่อขอออกเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

๒. ผู้ครอบครองที่ดินที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐซึ่งไม่ได้อยู่ในกรณีข้างต้นให้มีสิทธิในที่ดินตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งมีหลักฐานว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐมาก่อน พ.ศ. ๒๕๑๐ จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน โดยสามารถนำหลักฐานที่คณะกรรมการออกให้ไปดำเนินการออกเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๒) ผู้ซึ่งมีหลักฐานว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๑ จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแต่มีข้อจำกัดห้ามโอน ๕ ปี

(๓) ผู้ซึ่งมีหลักฐานว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐมาหลัง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน โดยที่ดินนั้นสามารถใช้เป็นหลักประกันสินเชื่อกับธนาคารของรัฐได้

<u>ครั้งที่ ๘</u> วันพุธที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕

ที่ประชุมได้พิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ของรัฐ พ.ศ. ... โดยมีประเด็นแก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

มาตรา ๒๖ (๒) ได้กำหนดให้ที่ดินของรัฐนั้นมีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องมานานกว่าสิบห้าปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อเนื่องของที่ดินที่จะนำมาจัดให้ประชาชนได้ เมื่อพิจารณาประกอบมาตรา ๓๗ (๓) ซึ่งกำหนดว่าผู้ซึ่งมีหลักฐานว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐมาหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ทั้ง ๒ มาตรามีความขัดแย้งกัน เนื่องจากระยะเวลา ๑๕ ปีที่เป็นหลักเกณฑ์ของที่ดินที่จะนำมาจัดได้ แต่เมื่อพิจารณาสิทธิตามมาตรา ๓๗ (๓) ผลปรากฏว่าไม่มีผู้สามารถได้สิทธิประเภทนี้เนื่องจากที่ดินมีการครอบครองทำประโยชน์ไม่ถึง ๑๕ ปี ฉะนั้นเพื่อแก้ปัญหาช่องว่างทางกฎหมายดังกล่าวจึงเพิ่มหลักการว่า ในกรณีที่ที่ดินของรัฐแปลงใดมีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องน้อยกว่าระยะเวลาสิบห้าปีให้คณะกรรมการพิจารณานำมาดำเนินการจัดให้ประชาชนได้ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ที่ประชุมได้พิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติโดยมีการแก้ไขตามความคิดเห็นของคณะกรรมาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้เชิญมาให้ข้อมูลแล้ว และเห็นชอบให้นำร่างพระราชบัญญัติเสนอต่อคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาต่อไป

<u>ครั้งที่ ๙</u> วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๕

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ... สรุปได้ดังนี้

เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ... เนื่องจากปัญหาการบริหารจัดการที่ดินของไทยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความไม่มีเอกภาพในการบริหารจัดการที่ดิน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดินรวม ๗ กระทรวง แม้ว่าจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติภารกิจจะเป็นสิ่งเดียวกัน คือ การใช้ประโยชน์ที่ดิน แต่โดยที่คณะกรรมการแต่ละชุดต้องดำเนินการภายใต้แนวคิดของกฎหมายแต่ละฉบับซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปจึงทำให้มีนโยบายเกี่ยวกับที่ดินที่แตกต่างกัน ฉะนั้นจึงควรมีคณะกรรมการกลางในการวางทิศทางนโยบายเกี่ยวกับที่ดินเพื่อให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติภารกิจอย่างสอดคล้องและเป็นเอกภาพ โดยที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นควรให้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อคณะกรรมาธิการโดยมีรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
พ.ศ. ....[๑]

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันการใช้ทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินมิได้ให้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินแก่องค์กรใดองค์กรหนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่กระจัดกระจายไปตามหน่วยงานของรัฐหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องซึ่งเป็นเอกเทศจากกัน ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินไม่เป็นเอกภาพและขาดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง จึงสมควรมีคณะกรรมการ นโยบายที่ดินแห่งชาติเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน และกำกับดูแลการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของหน่วยงานหรือคณะกรรมการตามกฎหมายต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานหรือคณะกรรมการอื่นใดเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน ตลอดจนกำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการดังกล่าวจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

---

[๑] จากรายงานฉบับสมบูรณ์ **"โครงการศึกษาวิจัยและยกร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดิน",** คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารสิทธิ์ให้มีความเป็นเอกภาพ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, พฤษภาคม ๒๕๔๙

ร่าง
พระราชบัญญัติ
คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย

“คณะกรรมการประสานนโยบายที่ดิน” หมายความว่า คณะกรรมการประสานนโยบายที่ดินกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการประสานนโยบายที่ดินจังหวัด

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงาน คทช.

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
วัตถุประสงค์และหลักการ

มาตรา ๕ การบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศต้องดำเนินการเพื่อการสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดินอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืนทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม

มาตรา ๖ การบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศต้องอยู่บนหลักการดังต่อไปนี้

(๑) การจัดที่ดิน การจัดรูปที่ดิน การสงวนและการพัฒนาที่ดิน การจัดสรรที่ดิน การปฏิรูปที่ดิน การถือครองที่ดิน สิ่งแวดล้อม การผังเมือง การควบคุมอาคาร การใช้ รักษาและจัดหาประโยชน์จากที่ดินของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรดินและที่ดิน ต้องดำเนินการเพื่อให้ประชาชนมีที่ดินสำหรับอยู่อาศัยและเลี้ยงชีพตามสมควรแก่อัตภาพ

(๒) ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง หากมีการสงวนหวงห้ามจะต้องเป็นการสงวนหวงห้ามเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือเพื่อความมั่นคงของประเทศ

(๓) การกำหนดแนวทาง นโยบาย และแผนการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ การฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดินจะต้องกระทำโดยให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ

หมวด ๒
คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “คทช.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และอัยการสูงสุด

(๔) กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนสี่คน โดยแต่งตั้งจากองค์กรเอกชนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการสงวน การอนุรักษ์ การพัฒนา การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินและที่ดิน และมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว

(๕) กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสี่คน โดยแต่งตั้งจากผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน โดยแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการที่ดินหรือปฏิรูปที่ดินหนึ่งคน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหนึ่งคน และด้านผังเมืองหนึ่งคน

(๗) กรรมการผู้แทนประชาชนจำนวนห้าคน โดยแต่งตั้งจากประชาชนที่มีภูมิลำเนาในภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ภาคละหนึ่งคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงาน คทช. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน คทช. เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้จำนวนไม่เกินสองคน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง และปลัดกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวงเข้าประชุมแทนได้

กรรมการตาม (๔) (๕) (๖) และ (๗) ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากการสรรหา ทั้งนี้ การสรรหาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘ ให้ คทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศเพื่อให้การบริหารจัดการ การสงวน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) กำหนดแนวทางและมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ และประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐกับประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การพัฒนา การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรดินและที่ดิน

(๓) วินิจฉัยชี้ขาดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดินระหว่างคณะกรรมการอื่นใดหรือหน่วยงานของรัฐในกรณีที่อำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน

(๔) กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการจัดที่ดิน การจัดรูปที่ดิน การสงวนและการพัฒนาที่ดิน การจัดสรรที่ดิน การปฏิรูปที่ดิน การถือครองที่ดิน การผังเมือง การควบคุมอาคาร การใช้ รักษาและจัดหาประโยชน์จากที่ดินของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เอกสารสิทธิ์ในที่ดิน หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรดินและที่ดิน ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีที่ดินสำหรับอยู่อาศัยและหาเลี้ยงชีพตามควรแก่อัตภาพ

(๕) กำหนดแนวทางและการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ ฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๖) เสนอแนะให้มีกฎหมาย หรือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดินต่อคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๗) ติดตาม ดูแล ประสาน สนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินงานของคณะกรรมการอื่นใด หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรดินและที่ดิน เพื่อให้มีการดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ

(๘) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรดินและที่ดินอันอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

(๙) สั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการใดหรือหน่วยงานของรัฐอื่นใดระงับหรือแก้ไขการกระทำใด ๆ ที่ปรากฏว่าขัดต่อวัตถุประสงค์ของ คทช. กฎหมายหรือข้อบังคับ

(๑๐) สงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คทช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมาย

มาตรา ๙ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดลักษณะการเป็นกรรมการประเภทนั้น

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังมิได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

เมื่อตำแหน่งกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งว่างลงก่อนวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการภายในหกสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้

ให้กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างมีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับเวลาที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๒ การประชุม คทช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม คทช. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการปฏิบัติหน้าที่แทน ในกรณีที่ประธานและรองประธานไม่มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๓ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือคะแนนเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม เว้นแต่เป็นเรื่องกิจการสาธารประโยชน์และมิได้แสวงหากำไร

มาตรา ๑๔ ให้ คทช. กำหนดวิธีการ ขั้นตอน ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน แนวทางและมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ โดยให้คำนึงถึงความโปร่งใส การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม การใช้ข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย มีความชัดเจนในกระบวนการตัดสินใจ สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งการเปิดเผยทางเลือกนโยบายต่อสาธารณะโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้มีผลผูกพันคณะกรรมการทั้งหลายและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรดินและที่ดินที่จะต้องดำเนินการจัดทำภารกิจให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการดังกล่าว

มาตรา ๑๕ คทช. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการ คณะอนุกรรมการ หรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณา ศึกษา เสนอแนะ หรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ คทช. มอบหมายก็ได้

การปฏิบัติหน้าที่ อำนาจหน้าที่ และการประชุม ตลอดจนประโยชน์ตอบแทนอื่นของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ คณะอนุกรรมการ หรือผู้เชี่ยวชาญให้เป็นไปตามระเบียบที่ คทช. กำหนด

มาตรา ๑๖ ในการปฏิบัติตามหน้าที่ คทช. คณะกรรมการผู้ชำนาญการ หรือคณะอนุกรรมการมีอำนาจสั่งหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็นหรือคำแนะนำทางวิชาการ หรือส่งเอกสาร สิ่งของ หลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งได้รับประโยชน์ตอบแทนอื่นนอกจากเบี้ยประชุม ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๓
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

มาตรา ๑๘ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า "สำนักงาน คทช." เป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี

กิจการของสำนักงาน คทช. ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน คทช. ต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๑๙ สำนักงาน คทช. มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดเตรียมเพื่อให้มีการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ

(๒) ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศในการสนับสนุนหรือจัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและเผยแพร่หรือถ่ายทอดข้อมูลและเทคโนโลยี เพื่อให้การบริหารทรัพยากรดินและที่ดิน ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ

(๓) ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาและการให้บริการในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินและที่ดิน

(๔) สนับสนุนและดำเนินการให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๕) สนับสนุนงานธุรการให้แก่ คทช. คณะอนุกรรมการ คณะกรรมการ ผู้ชำนาญการและคณะกรรมการประสานนโยบายที่ดิน

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน คทช. หรือตามที่ คทช. หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๒๐ ให้สำนักงาน คทช. มีอำนาจหน้าที่กระทำกิจการต่าง ๆ ภายในวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๑๙ และอำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ ให้รวมถึง

(๑) จัดทำร่างนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศเพื่อเสนอ คทช. พิจารณา

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอความเห็นประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ

(๓) จัดให้มีการปรึกษาหารือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อร่วมกันจัดทำร่างนโยบายและแผนตาม (๑)

(๔) ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศตามมาตรการที่กำหนดไว้ทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค ท้องถิ่น รวมทั้งการติดตามและประเมินผลอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๕) ประสานและจัดให้มีระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศของทรัพยากรดินและที่ดินเพื่อการวางแผนพัฒนา การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์

(๖) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาหรือวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับทรัพยากรดินและที่ดิน เพื่อให้การบริหารจัดการ การสงวน การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรดินและที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาประเทศหรือในเชิงธุรกิจ

(๗) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดิน วิเคราะห์แนวโน้มและผลกระทบที่จะเกิดจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดิน

(๘) ส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การสงวน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดิน รวมทั้งรณรงค์ทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน

(๙) ดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศและภารกิจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรดินและที่ดินที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น

(๑๐) จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ และรายงานการติดตามและประเมินผลกรณีอื่นตาม (๔) เพื่อรายงานให้ คทช. ทราบเป็นระยะ หรือในกรณีจำเป็นจะเสนอ คทช. หรือผู้มอบหมายเพื่อพิจารณาทบทวนเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้

(๑๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพยสิทธิต่างๆ

(๑๒) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมทุกประเภทผูกพันทรัพย์สิน ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสำนักงาน

(๑๓) กระทำการอื่นใดซึ่งจำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง สำนักงาน คทช. จะจัดจ้างบุคคลหรือคณะบุคคลให้กระทำในความควบคุมของสำนักงาน คทช. ก็ได้

มาตรา ๒๑ สำนักงาน คทช. อาจมีรายได้จาก

(๑) เงินและทรัพย์สินที่โอนมาตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๓) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี

(๔) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้

(๖) ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนจากการให้บริการหรือการดำเนินการของสำนักงาน คทช.

(๗) ดอกผล และผลประโยชน์หรือรายได้อื่นใดที่เกิดจากการดำเนินการของสำนักงาน คทช.

ในกรณีที่สำนักงาน คทช. มีรายได้ไม่พอสำหรับรายจ่ายและสำนักงาน คทช. ไม่สามารถหาเงินจากทางอื่น รัฐบาลพึงจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเข้าสมทบตามจำนวนที่จำเป็นและเหมาะสมรายได้ของสำนักงาน คทช. ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ แต่ในกรณีที่สำนักงาน คทช. มีเงินสะสมเกินความจำเป็น คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดินตามที่เห็นสมควรได้ทรัพย์สินของสำนักงาน คทช. ไม่อยู่ในความรับผิดแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๒๒ บรรดารายได้และทรัพย์สินของสำนักงาน คทช. จะต้องใช้จ่ายเพื่อกิจการของสำนักงาน คทช. โดยเฉพาะ

มาตรา ๒๓ ให้มีคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานกรรมการบริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่ง คทช. แต่งตั้งไม่เกินห้าคนเป็นกรรมการบริหาร และให้ผู้อำนวยการเป็นเลขานุการ

ให้นำความในมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับกับกรรมการบริหารผู้ทรงคุณวุฒิโดยอนุโลม เว้นแต่ในกรณีมาตรา ๑๐ (๓) และมาตรา ๑๑ วรรคสอง ให้เป็นอำนาจของ คทช. การประชุมและการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการบริหาร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คทช. กำหนดให้ประธานกรรมการบริหารและกรรมการบริหารได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่ คทช. กำหนด

มาตรา ๒๔ คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสำนักงาน คทช. อำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

(๑) กำหนดนโยบายการบริหารงานและให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสำนักงาน คทช.

(๒) ให้ความเห็นชอบแผนการเงินและงบประมาณประจำปีของสำนักงาน คทช.

(๓) ออกระเบียบการแบ่งส่วนงานภายในของสำนักงาน คทช. และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๔) ออกประกาศการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน คทช.

(๕) ออกระเบียบการกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติงาน การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การออกจากตำแหน่ง การสั่งพักงาน วินัย การสอบสวน การร้องทุกข์และการอุทธรณ์ และการลงโทษทางวินัยสำหรับผู้อำนวยการและพนักงานของสำนักงาน คทช. รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน คทช.

(๖) ออกระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการควบคุมดูแล การดำเนินงาน การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานบุคคลของสำนักงาน คทช.

(๗) ออกระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงาน คทช.

(๘) การรักษาการแทนและการปฏิบัติการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการและพนักงานของสำนักงาน คทช.

(๙) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน คทช.

(๑๐) ออกระเบียบหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ คทช. มอบหมายระเบียบ ประกาศ หรือข้อบังคับที่ออกตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานของสำนักงาน คทช. หรือของผู้อำนวยการ

มาตรา ๒๕ ให้สำนักงาน คทช. มีผู้อำนวยการคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการบริหารเป็นผู้แต่งตั้ง มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานทั่วไปของสำนักงาน คทช. ขึ้นตรงต่อ คณะกรรมการบริหาร และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน คทช. ให้มีรองผู้อำนวยการสำนักงาน คทช. และจะให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานคทช. เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนด้วยก็ได้

ในกิจการของสำนักงาน คทช. ที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนของสำนักงาน คทช. และเพื่อการนี้ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๖ ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จ้างและแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร รวมทั้งอัตราค่าตอบแทนการจ้าง

(๒) บริหารและจัดการงบประมาณ ทรัพย์สิน และการพัสดุของสำนักงาน คทช.

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงาน คทช. โดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบหรือข้อบังคับของคณะกรรมการบริหาร

(๔) จัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน คทช.

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และมติของ คทช. และคณะกรรมการบริหาร

มาตรา ๒๗ ผู้อำนวยการต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันแต่งตั้ง และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

มาตรา ๒๘ ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๒๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๒๘ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๗

(๗) คณะกรรมการบริหารมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมดให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง บกพร่องต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๓๐ ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๓๑ ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการตามแผนบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศรายงานผลการดำเนินงานต่อ คทช. อย่างน้อยปีละครั้ง ตามแบบรายงานที่สำนักงาน คทช. กำหนด

มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน คทช. ตามมาตรา ๒๐ สำนักงาน คทช. อาจขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดๆ เสนอเอกสารหรือข้อมูลรายละเอียดทางวิชาการ การเงิน สถิติ และเรื่องต่าง ๆ หรืออาจเชิญบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำได้ตามที่เห็นสมควร และที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศเพื่อประกอบการพิจารณาของ คทช. หรือสำนักงาน คทช. ก็ได้

หมวด ๔
การบัญชี การตรวจสอบ และการประเมินผลงานของสำนักงาน คทช.

มาตรา ๓๓ การบัญชีของสำนักงาน คทช. ให้จัดทำตามหลักสากลตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสำนักงาน คทช. ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการบริหารทราบอย่างน้อยปีละครั้ง แบบและหลักเกณฑ์การบัญชีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารกำหนดให้สอดคล้องกับแบบและหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง ในการตรวจสอบภายในให้มีผู้ปฏิบัติงานของสำนักงาน คทช. ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหารตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารกำหนด

มาตรา ๓๔ ให้สำนักงาน คทช. จัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน คทช. โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใดด้วย

มาตรา ๓๕ ให้สำนักงาน คทช. จัดทำรายงานประจำปีเสนอคณะรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ รายงานนี้ให้แสดงผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของ คทช. และสำนักงาน คทช. ในปีที่ล่วงมาแล้ว และผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน

หมวด ๕
การกำกับดูแล

มาตรา ๓๖ ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสำนักงาน คทช. ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่และตามกฎหมาย นโยบายของรัฐบาล และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เพื่อการนี้ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สำนักงาน คทช. ชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสำนักงาน คทช. ที่ขัดต่ออำนาจหน้าที่ของสำนักงาน คทช. นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักงานได้

หมวด ๖
การประสานการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน

มาตรา ๓๗ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินเพื่อให้การสงวน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน ให้สำนักงาน คทช. ประสานการปฏิบัติการกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวใช้ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และอำนาจหน้าที่ของตนที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดิน การจัดรูปที่ดิน การสงวนและการพัฒนาที่ดิน การจัดสรรที่ดิน การปฏิรูปที่ดิน การถือครองที่ดิน สิ่งแวดล้อม การผังเมือง การควบคุมอาคาร การใช้ รักษา และจัดหาประโยชน์จากที่ดินของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรดินและที่ดิน แล้วแต่กรณีให้มีผลสำเร็จตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศตามที่ คทช. กำหนด

การประสานการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงาน คทช. จัดทำบันทึกข้อตกลงฉบับหนึ่งหรือหลายฉบับระหว่างสำนักงาน คทช. กับหน่วยงานดังกล่าวเพื่อกำหนดวิธีการ เงื่อนไข การใช้อำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นได้ตามที่เห็นสมควร รวมทั้งการมอบอำนาจของหน่วยงานของรัฐให้สำนักงาน คทช. ดำเนินการใด ๆ แทนด้วย ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการนั้นและตามความเหมาะสม

ในกรณีที่หน่วยงานอื่นใดของรัฐตามวรรคหนึ่งไม่ยินยอมทำบันทึกข้อตกลงหรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สำนักงาน คทช. รายงานต่อนายกรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานนั้นเพื่อพิจารณาสั่งการ หรือเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด

หมวด ๗
คณะกรรมการประสานนโยบายที่ดิน

มาตรา ๓๘ ให้มีคณะกรรมการประสานนโยบายที่ดินในระดับจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการประสานนโยบายที่ดินกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(ก) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(ข) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด

(ค) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ การสงวน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดิน

(ง) กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากองค์กรเอกชนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการสงวน การอนุรักษ์ การพัฒนา การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินและที่ดิน มีสถานที่ทำการในกรุงเทพมหานคร และมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว

(จ) ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน คทช. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของตนเป็นผู้ช่วยเลขานุการจำนวนสองคน

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้มีคณะกรรมการประสานนโยบายที่ดินจังหวัด ประกอบด้วย

(ก) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(ข) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกหรือผู้บังคับการจังหวัดทหารบกที่รับผิดชอบพื้นที่ในเขตจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ท้องที่รับผิดชอบ) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด และอัยการจังหวัด

(ค) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการ การสงวน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดิน

(ง) กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากองค์กรเอกชนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการสงวน การอนุรักษ์ การพัฒนา การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินและที่ดิน มีสถานที่ทำการในเขตจังหวัด และมิได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว

(จ) กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(ฉ) ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน คทช. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของตนเป็นผู้ช่วยเลขานุการจำนวนสองคน

กรรมการตาม (๑) (ค) (ง) และ (๒) (ค) (ง) (จ) ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี แต่งตั้งจากการสรรหา ทั้งนี้ การสรรหาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คทช. ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

ให้นำความในมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับกับกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งโดยอนุโลม เว้นแต่มาตรา ๑๐ (๓) และมาตรา ๑๑ วรรคสอง ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๙ คณะกรรมการประสานนโยบายที่ดินมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะแนวทาง มาตรการต่อ คทช. ในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน เพื่อให้การสงวน การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินและที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม เฉพาะ ในเขตพื้นที่ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจตน

(๒) ติดตาม กำกับดูแล ตรวจสอบ และเร่งรัดให้มีการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศ

(๓) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนด หรือตามที่ คทช. มอบหมาย

มาตรา ๔๐ ให้นำความในมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับการประชุมคณะกรรมการประสานนโยบายที่ดินโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๑ เพื่อเป็นทุนในการดำเนินกิจการของสำนักงาน คทช. ในระยะเริ่มแรก ให้นายกรัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้มีการจัดสรรทุนประเดิมให้แก่สำนักงาน คทช. ภายในวงเงินที่นายกรัฐมนตรีเห็นสมควรเพื่อให้สำนักงาน คทช. สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้

มาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติตามประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็น คทช. ตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการภาคเอกชนใน คทช.

มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรก ให้ผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานนโยบายและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการเป็นการชั่วคราวไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ รวมทั้งงบประมาณของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในส่วนของกองบริหารจัดการที่ดิน ที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ ไปเป็นของสำนักงาน คทช. ตามพระราชบัญญัตินี้

ข้าราชการ หรือลูกจ้างของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการที่โอนไปตามวรรคหนึ่ง ผู้ใดสมัครใจจะไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน คทช. ให้แจ้งความเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และเมื่อผ่านการคัดเลือกหรือการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารกำหนดแล้ว ให้สำนักงาน คทช. รับไว้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน คทช.

ข้าราชการที่พ้นจากราชการเพื่อไปเป็นพนักงานของสำนักงาน คทช. ตามวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากราชการ เพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี

ลูกจ้างของส่วนราชการที่ไปเป็นลูกจ้างของสำนักงาน คทช. ตามวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการออกจากงาน เพราะทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่งหรือเลิกจ้างโดยไม่มีความผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

มาตรา ๔๕ ในวาระเริ่มแรก ให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนงานกองบริหารจัดการที่ดิน ไปปฏิบัติงานในสำนักงาน คทช. ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการชั่วคราว จนกว่าสำนักงาน คทช. จะบรรจุและแต่งตั้งหรือส่งคืน

.....

.....

<u>หมายเหตุ</u> : นายขจิตร ชัยนิคม โฆษกคณะอนุกรรมาธิการ ได้ขอสงวนความเห็นโดยไม่เห็นด้วยกับการที่คณะอนุกรรมาธิการจะเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้คณะกรรมาธิการวิสามัญฯพิจารณา เนื่องจากเห็นว่า

๑. ถ้ามีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติแล้วจะทำให้การทำงานเกิดความซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

๒. ไม่เห็นประโยชน์ของการที่จะต้องมีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ โดยเฉพาะในเรื่องของการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้กับประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาถึงแม้จะมีคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ นอกจากนี้เห็นว่าจะเป็นการริดรอนสิทธิของประชาชนที่ครอบครองที่ดินอยู่

๔.๕ สรุปผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่

คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะพื้นที่ ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การออกเอกสารสิทธิ์ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ สภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๔ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการประกอบด้วย

๑.	นายไพโรจน์	อิสระเสรีพงษ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒.	นายนคร	มาฉิม	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓.	พลเอก สนธิ	บุญยรัตกลิน	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๔.	นายประกอบ	รัตนพันธ์	เป็นโฆษกคณะอนุกรรมาธิการ
๕.	นางศรีสมร	รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	เป็นเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ
๖.	พันตำรวจโท นุกูล	แสงศิริ	เป็นอนุกรรมาธิการ
๗.	นายพีระเพชร	ศิริกุล	เป็นอนุกรรมาธิการ
๘.	นางมุกดา	พงษ์สมบัติ	เป็นอนุกรรมาธิการ
๙.	นายสมคิด	บาลไธสง	เป็นอนุกรรมาธิการ
๑๐.	นายอดิศักดิ์	โภคกุลกานนท์	เป็นอนุกรรมาธิการ

และได้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ จำนวน ๑๔ คน ดังนี้

๑.	นายนิยม	เวชกามา	
๒.	นายบุญแก้ว	สมวงศ์	
๓.	นายนิยม	วรปัญญา	
๔.	นายชัยวุฒิ	ผ่องแผ้ว	
๕.	นายสมชาย	ศิริสมฤทัย	
๖.	นายสมศักดิ์	เปรมประยูร	
๗.	นายมโนพัศ	หัวเมืองแก้ว	(ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติฯ)
๘.	นายนิทัศน์	ภู่วัฒนกุล	(ผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง)
๙.	นายสถิตย์พงษ์	สุดชูเกียรติ	(ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม)
๑๐.	นายพินิจ	จันทร์สมบูรณ์	
๑๑.	นายทวีชัย	ลิยี่เก	(ผู้แทนกรมธนารักษ์)
๑๒.	นายสุชาติ	เต็งสุวรรณ	(ผู้แทนกรมที่ดิน)
๑๓.	นายสุวิทย์	รัตนมณี	(ผู้แทนกรมป่าไม้)
๑๔.	นายอนันต์	ลิมปคุปตถาวร	

คณะอนุกรรมาธิการฯ ได้มีการประชุม จำนวน ๙ ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

<u>ครั้งที่ ๑</u> วันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔

- เลือกตั้งตำแหน่งต่างๆ ในคณะอนุกรรมาธิการ
- พิจารณากำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ครั้งที่ ๒</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

- พิจารณากำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ครั้งที่ ๓</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๔

- พิจารณาญัตติของนายนคร มาฉิม กรณีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติทับซ้อนที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎรในตำบลน้ำกุ่ม และตำบลนครชุม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยเชิญอธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมที่ดิน ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพิษณุโลก และเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลก มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๔</u> วันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๔

- พิจารณาญัตติของนายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ กรณีราษฎรตำบลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน ๑๖ ราย ร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนจากการถูกเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูสอยดาวเข้ายึดพื้นที่ทำกิน โดยเชิญอธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๑ (พิษณุโลก) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูสอยดาว และตัวแทนราษฎร มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๕</u> วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

- พิจารณาศึกษา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหากรณีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติทับซ้อนที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของราษฎร ในอำเภอชาติตระการ อำเภอวังทอง อำเภอนครไทย อำเภอเนินมะปราง และอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยเชิญอธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพิษณุโลก ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๑ (พิษณุโลก) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ภูหินร่องกล้า หัวหน้าอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง หัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ และหัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำตกแก่งเจ็ดแคว มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๖</u> วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๔

- พิจารณาการครอบครองใช้ประโยชน์ในที่ดินในพื้นที่ภูขัด จังหวัดพิษณุโลก โดยเชิญแม่ทัพภาคที่ ๓ มาเข้าร่วมประชุม
- พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมให้แก้ไขปัญหากรณีที่ราชพัสดุทับซ้อนที่ดินทำกินของราษฎร ในตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก โดยเชิญอธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมที่ดิน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ผู้อำนวยการโรงเรียนชาติตระการวิทยา และตัวแทนราษฎร มาเข้าร่วมประชุม
- พิจารณาญัตติของนายนิยม วรปัญญา เรื่องขอให้แก้ไขปัญหาที่ป่าสงวนแห่งชาติทับซ้อนที่ดินทำกินของราษฎรในจังหวัดลพบุรี โดยเชิญอธิบดีกรมป่าไม้ และผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๗</u> วันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหากรณีการออกโฉนดที่ดินสลับแปลงกันระหว่างที่ดินของนางละมัด ทิมเครือสี และที่ดินของนายพยอม ทิมเครือสี ราษฎร อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยเชิญอธิบดีกรมที่ดิน เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลก ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และตัวแทนราษฎร มาเข้าร่วมประชุม

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนของราษฎรบ้านโนนหัวช้าง จังหวัดลพบุรี กรณีราษฎรอ้างว่าอยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๙ แต่ทางการได้นำที่ดินบริเวณดังกล่าวไปออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และกรมธนารักษ์ได้ดำเนินการเก็บค่าเช่ากับราษฎร ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากการที่เทศบาลตำบลเขาสามยอดไม่ออกบ้านเลขที่ใหม่ให้ ส่งผลให้ไม่สามารถขอใช้น้ำประปา และไฟฟ้าได้ โดยเชิญอธิบดีกรมธนารักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี นายกเทศมนตรีเมืองเขาสามยอด และตัวแทนราษฎร มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๘</u> วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

- พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านพะเนาว์ จังหวัดสกลนคร กรณีส่วนราชการได้นำที่ดินซึ่งราษฎรได้อยู่อาศัยมาเป็นเวลานานแล้ว ไปขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ และได้ออกเป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ส่งผลให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากการที่ไม่สามารถขอออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินได้ โดยเชิญอธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสกลนคร นายอำเภอเมืองสกลนคร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง และตัวแทนราษฎร มาเข้าร่วมประชุม

<u>ครั้งที่ ๙</u> วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๕

- พิจารณาติดตามความคืบหน้าและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเสม็ด อ่างเก็บน้ำหัวอ่าง และอ่างเก็บน้ำบุอำเปาว์ อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ โดยเชิญเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและรับเรื่องร้องเรียน และตัวแทนราษฎร มาเข้าร่วมประชุม

ผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการ

๑) พิจารณาญัตติของนายนคร มาฉิม กรณีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติทับซ้อนที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎรในตำบลน้ำกุ่ม และตำบลนครชุม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

กรมป่าไม้ได้ประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ล้ำเข้ามาในบริเวณที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎรบริเวณตำบลนครชุม และตำบลน้ำกุ่ม อำเภอนครไทย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีเคยมีมติให้กันออกจากเขตป่าไม้ถาวรไปแล้วเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๐๙ แต่กรมป่าไม้ไม่ได้กันออก ส่งผลให้ราษฎรที่มีโฉนดที่ดิน หรือ น.ส. ๓ ในบริเวณดังกล่าวได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเมื่อนำเอกสารสิทธิ์ดังกล่าวไปทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารแล้วได้รับการ

ประเมินหลักทรัพย์ในราคาที่ต่ำกว่าความเป็นจริง และราษฎรที่มี ส.ค. ๑ ไม่สามารถนำไปขอออกโฉนดที่ดินได้

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมาธิการได้มีมติให้กรมป่าไม้ดำเนินการรังวัดจัดทำแนวเขตพื้นที่บริเวณตำบลนครชุม และตำบลน้ำกุ่ม อำเภอนครไทยเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้เพิกถอนเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำภาคและป่าลำแควน้อยฝั่งซ้ายในบริเวณดังกล่าว จากนั้น อธิบดีกรมป่าไม้ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ ถึงประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ แจ้งว่ากรมป่าไม้ได้อนุมัติโครงการรังวัดจัดทำแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำภาคและป่าลำแควน้อยฝั่งซ้าย ท้องที่ตำบลน้ำกุ่ม และตำบลนครชุม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เพื่อดำเนินการกันพื้นที่ดังกล่าวออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยมอบให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ ๔ (ตาก) ดำเนินการแล้ว

๒) พิจารณาญัตติของนายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ กรณีราษฎรตำบลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน ๑๖ ราย ได้รับความเดือดร้อนจากการถูกเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูสอยดาวเข้ายึดพื้นที่ทำกิน

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

ตำบลบ้านโคกได้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยมีวัด โรงเรียน และชุมชนอยู่อาศัย ต่อมาได้มีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และประกาศเขตอุทยานแห่งชาติภูสอยดาวในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และประกาศพื้นที่เพิ่มเติมในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ราษฎรในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนจากการที่ถูกเจ้าหน้าที่อุทยานฯ เข้ายึดพื้นที่ทำกินซึ่งส่วนใหญ่เป็นไร่ข้าวโพด ซึ่งหัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูสอยดาวให้ข้อมูลว่าพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูสอยดาว ซึ่งราษฎรไม่ได้ทำกินต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินคดีกับผู้บุกรุกจำนวน ๒ ราย

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ได้รับยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ จึงเห็นว่าควรเสนอคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ให้เดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ ซึ่งจากการเดินทางไปประชุมและศึกษาดูงานในพื้นที่พบว่าราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และราษฎรยืนยันว่าอยู่ในพื้นที่มาก่อนการประกาศเขตป่าสงวน จึงขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์เป็นเจ้าภาพในการดูแลและแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนด้วย ส่วนกรมป่าไม้ได้แก้ไขปัญหาโดยจัดทำโครงการสำรวจรังวัดแปลงที่ดินของราษฎรเพื่อออกหนังสืออนุญาตให้ทำกินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๓) พิจารณาศึกษา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหากรณีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติทับซ้อนที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของราษฎร ในอำเภอชาติตระการ อำเภอวังทอง อำเภอนครไทย อำเภอเนินมะปราง และอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

ในพื้นที่ดังกล่าว มีทั้งราษฎรที่อยู่อาศัยมาก่อนการประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือป่าอนุรักษ์ ราษฎรบางส่วนอยู่อาศัยเนื่องจากได้รับการผ่อนปรนตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ บางพื้นที่ราษฎรไม่มีไฟฟ้าใช้ และบางพื้นยังมีการบุกรุกเพิ่มเติม

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมาธิการได้รับทราบผลความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาโดยได้มีการพิสูจน์สิทธิให้กับราษฎรว่าอยู่อาศัยมาก่อนหรือหลังการประกาศเป็นเขตป่าสงวนหรือการประกาศเป็นเขตอนุรักษ์โดยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ซึ่งขณะนี้ได้มีการตรวจพิสูจน์สิทธิราษฎรในตำบลบ่อภาค อำเภอชาติตระการ เสร็จเรียบร้อยแล้วจำนวน ๒๘ ราย โดยอยู่ระหว่างการนำบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการพิสูจน์สิทธิเสนอต่อกรมอุทยานฯ ส่วนการขอขยายพื้นที่ใช้ไฟฟ้าของราษฎรนั้น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพิษณุโลก ได้ส่งเรื่องไปยังกรมป่าไม้แล้วอยู่ระหว่างรอผลการพิจารณา

๔) พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมให้แก้ไขปัญหากรณีที่ราชพัสดุทับซ้อนที่ดินทำกินของราษฎรในตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

ราษฎรได้นำ น.ส.๓ ไปยื่นขอออกโฉนดกับสำนักงานที่ดินแต่สำนักงานที่ดินไม่ออกโฉนดให้เนื่องจากกรมธนารักษ์คัดค้านว่าที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นที่ราชพัสดุซึ่งโรงเรียนป่าแดงได้เข้ามาใช้พื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ต่อมาได้มอบพื้นที่บางส่วนให้โรงเรียนชาติตระการวิทยา ดังนั้นประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาคือสิทธิใดเกิดขึ้นก่อนระหว่างสิทธิในที่ดินของราษฎรกับสิทธิในที่ดินของกรมธนารักษ์ และเรื่องนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยมีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ ว่าจังหวัดพิษณุโลกควรประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันตรวจสอบและพิจารณาดำเนินการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งอาจนำข้อพิพาทนี้เข้าสู่การพิจารณาของคณะอนุกรรมการ ก.บ.ร. จังหวัด

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะว่าให้เร่งนำปัญหาข้อพิพาทนี้เข้าสู่กระบวนการของคณะกรรมการ ก.บ.ร. ซึ่งผู้แทนสำนักงานจังหวัดรับว่าจะตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาส่งเรื่องให้คณะอนุกรรมการ ก.บ.ร.จังหวัดพิจารณาต่อไป ภายใน ๖๐ วัน

๕) พิจารณาญัตติของนายนิยม วรปัญญา เรื่องขอให้แก้ไขปัญหาที่ป่าสงวนแห่งชาติทับซ้อนที่ดินทำกินของราษฎรในจังหวัดลพบุรี

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

- บริเวณตลาดท่าหลวง และตลาดหัวลำในอำเภอท่าหลวง และบริเวณตลาดเขาน้อยในอำเภอลำสนธิ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าชัยบาดาล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กรมป่าไม้อนุญาตให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เข้าทำประโยชน์เพื่อจัดที่ดินให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกิน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๗ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการจัดที่ดินของกรมส่งเสริมสหกรณ์
- บริเวณตลาดหนองรี และตลาดจงโก ในอำเภอลำสนธิ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าซับลังกา ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. รับไปดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการจัดที่ดินของ ส.ป.ก.

- บริเวณตลาดหนองมะค่า ในอำเภอโคกเจริญ พื้นที่นี้มีปัญหาเนื่องจากได้มีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสองข้างทางสายชัยวิบูลย์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ล้ำเข้ามาในเขตปกครองของจังหวัดลพบุรีทับพื้นที่ตำบลหนองมะค่า อำเภอโคกเจริญ ซึ่งเกิดจากการทำแผนที่ผิดพลาด กรมป่าไม้จึงได้เสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อออกกฎกระทรวงเพิกถอนพื้นที่บริเวณที่กำหนดข้ามเขตจังหวัดออกจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่าหากราษฎรอยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติและต้องการเอกสารสิทธิ์ในที่ดินก็ควรเร่งนำเรื่องเข้าคณะกรรมการ ก.บ.ร. เพื่อพิสูจน์สิทธิต่อไป โดยให้จังหวัดพิจารณาข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้วแจ้งให้คณะอนุกรรมาธิการทราบ

๖) พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหากรณีการออกโฉนดที่ดินสลับแปลงกันระหว่างที่ดินของนางละมัด ทิมเครือสี และที่ดินของนายพยอม ทิมเครือสี ราษฎรอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

เจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินสลับแปลงกันโดยนางละมัด ทิมเครือสี เป็นเจ้าของโฉนดที่ดิน เลขที่ ๓๙๓๕๓ เนื้อที่ ๒๑-๒-๑๕ ไร่ แต่เจ้าพนักงานที่ดินได้ออกเป็นชื่อของนายพยอม ทิมเครือสี ส่วนที่ดินของนายพยอม ตามโฉนดเลขที่ ๓๙๓๕๔ เนื้อที่ ๑๖-๓-๙๐ ไร่ ได้ออกเป็นชื่อของนางละมัด และนายพะยอม ได้นำโฉนดที่ดินไปค้ำประกันเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน ๔๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งราษฎรเคยขอให้เจ้าพนักงานที่ดินแก้ไขให้แล้ว แต่เจ้าพนักงานที่ดินไม่สามารถแก้ไขให้ได้โดยขอให้ราษฎรไปโอนแลกเปลี่ยนกันเอง

ผลการพิจารณา

ผู้แทนกรมที่ดินรับว่าจะสั่งการให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดพิษณุโลกเร่งสอบสวนเรื่องนี้เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องแล้วส่งเรื่องมายังกรมที่ดินเพื่อตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งรวมระยะเวลาทั้งหมดไม่เกิน ๑๒๐ วัน ส่วนกรณีที่นายพะยอมได้นำโฉนดที่ดินไปค้ำประกันเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น ผู้แทน ธ.ก.ส.รับว่าแม้การแก้ไขโฉนดที่ดินให้ถูกต้องจะทำให้เนื้อที่ของที่ดินน้อยลง ธ.ก.ส.ก็จะประเมินราคาทรัพย์สินให้เท่าเดิม

๗) พิจารณาเรื่องร้องเรียนของราษฎรบ้านโนนหัวช้าง จังหวัดลพบุรี กรณีราษฎรอ้างว่าอยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๙ แต่ทางการได้นำที่ดินบริเวณดังกล่าวไปออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และกรมธนารักษ์ได้ดำเนินการเก็บค่าเช่าจากราษฎร ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากการที่เทศบาลตำบลเขาสามยอดไม่ออกบ้านเลขที่ใหม่ให้ ส่งผลให้ไม่สามารถขอใช้น้ำประปา และไฟฟ้าได้

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

ราษฎรหมู่ที่ ๔ ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี อยู่อาศัยในพื้นที่ในเขตพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามไว้ใช้ในราชการทหารฯ พ.ศ. ๒๔๗๙ ซึ่งพื้นที่หมู่บ้านเดิมอยู่ในเขตรับผิดชอบของกองบิน ๒ ต่อมากองบิน ๒ ได้จัดทำแนวเขตกันพื้นที่หมู่บ้านออก และส่งมอบคืนโดยพื้นที่นั้นอยู่ในเขต น.ส.ล. ทำให้มีสภาพเป็นที่ราชพัสดุ ซึ่งราษฎรได้โต้แย้งสิทธิว่าอยู่ในพื้นที่

มาก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕ ต่อมาได้มีการนำพื้นที่ไปออก น.ส.ล. ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ส่งผลให้ราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ต้องจ่ายค่าเช่าให้กับกรมธนารักษ์ตามระเบียบ ซึ่งราษฎรยอมจ่ายค่าเช่า ๔๔ ราย ไม่ยอมจ่ายค่าเช่า ๔๔๐ ราย ทำให้ราษฎรที่ไม่ยอมจ่ายค่าเช่าที่ปลูกสร้างบ้านใหม่ ได้รับความเดือดร้อนจากการที่ไม่สามารถขอออกบ้านเลขที่ได้ จึงไม่สามารถขอใช้น้ำประปา และไฟฟ้าได้

ผลการพิจารณา

คณะอนุกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะว่าควรผ่อนผันให้ราษฎรมีบ้านเลขที่เพื่อนำไปขอใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายจากการต่อไฟฟ้าใช้เอง ส่วนราษฎรที่มีหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้อยู่ในพื้นที่มาก่อน ก็ให้โต้แย้งสิทธิเพื่อเพิกถอน น.ส.ล. ส่วนการขอบ้านเลขที่ชั่วคราวนั้นเทศบาลตำบลเขาสามยอดพร้อมดำเนินการให้แต่ไม่ก่อให้เกิดสิทธิในที่ดินแต่อย่างใด

๘) พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์บ้านพะเนาว์ จังหวัดสกลนคร กรณีส่วนราชการได้นำที่ดินซึ่งราษฎรได้อยู่อาศัยมาเป็นเวลานานแล้วไปขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ และได้ออกเป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงใน พ.ศ. ๒๕๒๗ ส่งผลให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากการที่ไม่สามารถขอออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินได้

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

บริเวณดังกล่าวทางอำเภอเมืองสกลนครได้สงวนไว้เป็นที่สาธารณประโยชน์ หนองจ้าว เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๓ เนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ ต่อมาได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง จำนวน ๒ แปลง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ จึงเกิดข้อพิพาทกับราษฎรที่อยู่อาศัยมานานและต้องการเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งปัจจุบันมีราษฎรอาศัยอยู่ประมาณ ๑๔๔ ครอบครัว ส่วนราชการจึงได้พยายามแก้ไขปัญหาให้ราษฎรโดยจัดสรรให้ราษฎรเช่าพื้นที่ทำกินตามระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ แต่ยังไม่มีความคืบหน้า

ผลการพิจารณา

ผู้แทนกรมที่ดินได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาโดยการดำเนินโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ซึ่งโครงการนี้ราษฎรจะได้รับหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินจากกรมที่ดิน โดยจ่ายค่าเช่าให้กับรัฐมีกำหนด ๕ ปี และสามารถขยายเวลาเช่าออกไปได้ โดยสามารถนำไปใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันสินเชื่อจากธนาคารได้ ซึ่งหากใช้วิธีนี้ในการแก้ไขปัญหาจะใช้เวลาดำเนินการไม่เกิน ๖ เดือน โดยให้ทางจังหวัดเสนอโครงการมา ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการเห็นว่านอกจากโครงการนี้แล้วในการแก้ไขปัญหาหากร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้ก็จะแก้ไขปัญหาให้ราษฎรที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลานานและต้องการเอกสารสิทธิ์ในที่ดินได้ แต่หากรอให้ร่างกฎหมายมีผลใช้บังคับก็จะใช้เวลานาน ตัวแทนราษฎรที่มาเข้าร่วมประชุมจึงรับที่จะไปหารือกับราษฎรในพื้นที่ก่อนว่าต้องการสิทธิในที่ดินประเภทใด

๙) พิจารณาติดตามความคืบหน้าและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเสม็ด อ่างเก็บน้ำหัวอ่าง และอ่างเก็บน้ำบุอำเปาว์ อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหา

คณะกรรมาธิการเคยพิจาณาเรื่องนี้แล้วมีมติให้ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีเพื่อให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๔๔,๔๐๐,๐๐๐ บาท ให้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปดำเนินการจัดซื้อที่ดินเพื่อจัดสรรให้กับราษฎร ๓๗ ราย ๆ ละ ๑๕ ไร่ ในราคาไร่ละ ๘๐,๐๐๐ บาท แต่ต่อมาราษฎรได้รับแจ้งจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้มาขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับการจัดที่ดินจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จังหวัดสุรินทร์ โดยการเช่าหรือเช่าซื้อ ตามวิธีการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งราษฎรเห็นว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ตรงกับแนวทางที่ได้ตกลงกันไว้ จึงได้ขอให้คณะกรรมาธิการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องนี้อีกครั้ง

ผลการพิจารณา

ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมรับว่าสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จะเป็นเจ้าภาพในการแก้ไขปัญหา โดยจะทำเรื่องเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อขออนุมัติงบกลาง จำนวน ๔๔,๔๐๐,๐๐๐ บาท จากคณะรัฐมนตรี เพื่อนำมาจัดซื้อที่ดินให้กับราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนและให้สิทธิเข้าทำประโยชน์ ส.ป.ก. ๔-๐๑ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

๕. สถานการณ์ของที่ดินในปัจจุบัน

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๓๒๐,๗๐๐,๐๐๐ไร่ โดยจำแนกประเภทพื้นที่และจำนวนเนื้อที่เป็น ดังนี้[๒]

๑) พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๑,๒๔๘ ป่า	จำนวน	๑๔๒,๘๓๖,๙๑๘	ไร่
๒) พื้นที่จำแนกเป็นเขตป่าไม้ถาวร ๑๕๗ ป่า	จำนวน	๔,๐๖๐,๐๐๐	ไร่
๓) ที่ดินรัฐวิสาหกิจและองค์การศาสนา	จำนวน	๓,๕๐๐,๐๐๐	ไร่
๔) ที่ดินราชพัสดุและที่ทหาร	จำนวน	๑๒,๒๕๐,๐๐๐	ไร่
๕) ที่ดินสาธารณประโยชน์ (น.ส.ล.)	จำนวน	๑๕,๕๐๐,๐๐๐	ไร่
๖) ที่ดินนิคมสหกรณ์ต่าง ๆ	จำนวน	๓๑,๓๒๐,๐๐๐	ไร่
๗) ที่ดิน ถนน ทางสาธารณะ ห้วย หนอง คลอง บึง ฯลฯ	จำนวน	๑๐,๙๖๐,๐๐๐	ไร่
๘) พื้นที่ที่นำมาออกโฉนดที่ดิน	จำนวน	๑๐๐,๒๗๓,๐๘๒	ไร่

ในปี ๒๕๕๓[๓] ประเทศไทยมีการใช้ที่ดินเป็นพื้นที่ป่าไม้ ๑๐๗,๒๔๑,๐๓๐ ไร่ เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร ๑๕๑,๙๒๒,๙๑๙ ไร่ จำนวนฟาร์ม ๕,๘๗๕,๔๓๔ ครัวเรือน ขนาดของฟาร์มโดยเฉลี่ย ๒๕.๘๕๗๓ ไร่ ที่อยู่อาศัย ๓,๗๑๖,๕๙๑ ไร่ ที่นา ๗๑,๖๕๒,๙๓๐ ไร่ พืชไร่ ๓๕,๐๙๖,๐๐๑ ไร่ ที่ไม้ผลและไม้ยืนต้น ๓๔,๖๒๑,๐๙๓ ไร่ ที่สวนผักและไม้ดอก ๑,๕๒๒,๗๘๘ ไร่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ๙๙๙,๘๓๙ ไร่ ที่รกร้าง ๑,๕๗๗,๔๔๑ ไร่ เนื้อที่ทำการเกษตรอื่นๆ ๒,๗๓๖,๒๓๖ ไร่ เนื้อที่นอกการเกษตร ๖๑,๕๓๒,๙๓๙ ไร่

---

[๒] การรวบรวมข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการของกรมที่ดิน ตามหนังสือ ที่ มท ๐๕๑๖.๗/๓๓๑๘๗ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๔

[๓] ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตามกฎหมายที่มีอยู่อาจแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ ที่ดินของรัฐ และที่ดินของเอกชน ประมวลกฎหมายที่ดิน บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒ ความว่า *"ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดให้ถือว่าเป็นของรัฐ"* เป็นกฎหมายที่แบ่งแยกที่ดินของรัฐและของเอกชนที่ชัดเจน และทำให้เห็นว่าที่ดินจะต้องมีเจ้าของ ถ้ามิได้เป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลใดก็จะต้องเป็นของรัฐ

จากตัวเลขข้างต้น พบว่าจำนวนเนื้อที่ป่าไม้ประเภทต่าง ๆ ลดลงจากที่ประกาศสงวนหวงห้ามไว้ และมีข้อมูลว่าคนจำนวนมากอยู่อาศัยและทำกินในเขตป่า เป็นผลของการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐยุคต่าง ๆ ที่ไม่ต่อเนื่องและความต้องการที่ดินทำกินของประชาชน ทำให้ทางราชการต้องใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากการบังคับใช้กฎหมาย เช่น มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น ซึ่งคาดว่ามีพื้นที่ประมาณ ๖.๔ ล้านไร่[๔] การมีนโยบายให้เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จากร้อยละ ๑๕ เป็น ร้อยละ ๒๕ อาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงระหว่างป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ที่ประกาศไว้เดิม โดยใช้วิธีประกาศเขตอุทยานแห่งชาติบนพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ แนวเขตพื้นที่ป่าไม้ ที่ไม่แน่นอน ขาดความชัดเจน ทำให้มีปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินแก่ประชาชนหรือต้องเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ในที่ดินหากภายหลังพบว่าเป็นการออกเอกสารสิทธิ์ในเขตป่าไม้ การแก้ไขปัญหาโดยการปรับปรุงแนวเขตป่าไม้หรือ Reshape ก็ยังไม่มีผลคืบหน้าและมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย

นอกจากนั้นยังมีปัญหาในการปฏิบัติ เช่น ทะเบียนรายชื่อผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้ทำกินในพื้นที่ที่รอการพิสูจน์ตกหล่นจากการสำรวจ จำนวนและขอบเขตของพื้นที่ที่ผ่อนผัน มีความคลาดเคลื่อน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๒ แต่จนบัดนี้ ยังไม่ปรากฏรายชื่อทะเบียนผู้ถือครองดังกล่าวตามที่ได้รับงบประมาณแต่อย่างใด นำไปสู่การจับกุมดำเนินคดี เจ้าหน้าที่บุกเข้าไปตัดฟันทำลายพืชผลอาสินโดยอ้างว่าประชาชนบุกรุกพื้นที่ป่า การใช้แต่หลักฐานภาพถ่ายทางอากาศในการพิสูจน์สิทธิ โดยไม่ให้ความสำคัญกับร่องรอยการใช้ประโยชน์จริงในพื้นที่ กระบวนการพิสูจน์สิทธิที่ล่าช้าทำให้เกิดความไม่มั่นคงในการทำประโยชน์ในที่ดิน

สำหรับที่ดินที่รัฐนำมาจัดให้แก่ประชาชนตามกฎหมายจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือกฎหมายปฏิรูปที่ดิน พบว่าผู้ที่ได้รับสิทธิในที่ดินไปแล้วส่วนหนึ่งได้ขายที่ดินให้กับผู้อื่น ถึงแม้กฎหมายจะห้ามโอนก็ตาม นอกจากนั้น พื้นที่เกษตรกรรมในภาพรวมมีแนวโน้มลดลงตามการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีการเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินไปเป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์เพื่ออุตสาหกรรม พื้นที่เพื่ออยู่อาศัย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลทำให้พื้นที่เกษตรกรรมลดลง ได้แก่ ราคาของผลผลิตที่ตกต่ำลง ปริมาณผลผลิตต่อไร่ที่ลดลงอันเนื่องมาจากการขาดการบำรุงรักษาดินที่เหมาะสม ขนาดแปลงที่ดินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนลดลงเรื่อย ๆ เนื่องมาจากการแบ่งแยกที่ดินให้ลูกหลาน เกษตรกรต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายนอกเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่สามารถยังชีพอยู่ได้ด้วยผลผลิตทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว ทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการประกอบ

---

[๔] บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมาธิการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ครั้งที่ ๑๑ วันอังคารที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ หน้า ๑๔

อาชีพเกษตรกรรม นอกจากปัจจัยเรื่องขนาดที่ดินแล้ว ปัจจัยด้านความไม่แน่นอนของราคาผลผลิต และความไม่แน่นอนของปริมาณฝน โรคพืช และแมลงต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีมากขึ้นจากผลของการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ปัญหามลพิษยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เร่งให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการทำการเกษตรไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

ที่ดินของรัฐประเภทอื่น เช่น ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้หวงห้าม หรือสงวนไว้ตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีราษฎรอยู่อาศัยและทำประโยชน์อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเห็นได้จากตัวเลขความต้องการให้แก้ไขปัญหาที่ดินของศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เป็นแปลงรับรองสิทธิ จำนวน ๑๘,๑๔๑,๔๐๘ ไร่ (หมายถึงราษฎรเข้าไปครอบครองที่ดินของรัฐอยู่แล้วแต่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์) และแปลงว่างที่สามารถจัดคนเข้าทำกินได้ จำนวน ๑๘๕,๐๘๒ ไร่ จึงทำให้มีกรณีพิพาทระหว่างทางราชการและราษฎรในหลายพื้นที่ รวมทั้งที่ราชพัสดุที่กรมธนารักษ์รับมอบที่ดินที่ใช้ในราชการมาขึ้นทะเบียน มีการโต้แย้งสิทธิระหว่างทางราชการกับราษฎรที่เห็นว่าตนอยู่ในที่ดินมาก่อนการสงวนหวงห้าม เนื่องจากที่ดินดังกล่าวจำนวนหนึ่งยังมิได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ไม่มีขอบเขตที่แน่นอน จึงต้องใช้มาตรการพิสูจน์สิทธิว่าทางราชการหรือราษฎรมีสิทธิดีกว่า ซึ่งปัจจุบันปัญหาดังกล่าวมีอยู่ในพื้นที่ของทุกจังหวัด และในขณะที่กำลังพิสูจน์สิทธิการเข้าถือครองที่ดิน จึงทำให้เกิดข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ จนในบางพื้นที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้จับกุมและดำเนินคดีราษฎรที่ทำกินอยู่ในพื้นที่ รวมทั้งมีการขับไล่ราษฎรออกจากพื้นที่

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ก.บ.ร.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นกลไกหนึ่งในการกำกับติดตาม และดูแลให้ส่วนราชการต่างๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิในที่ดิน แต่ก็มีปัญหาความล่าช้า และไม่มีกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ปัญหาความขัดแย้งเรื่องที่ดินจึงพบได้เกือบทุกพื้นที่ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน หรือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน หรือในระหว่างประชาชนด้วยกัน และเป็นปัญหาที่ตกค้างมาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนเรื่องร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ที่ได้รับเรื่องร้องเรียนและการหยิบยกขึ้นตรวจสอบ ในรอบ ๗ ปี (ระหว่างกรกฎาคม ๒๕๔๔ - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒) เกี่ยวกับสิทธิชุมชนฐานทรัพยากรเรื่องการจัดการที่ดินและป่า ทรัพยากรน้ำ แร่ ทะเลชายฝั่ง พลังงาน และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับมิติการจัดการและใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นจำนวนประมาณ ๑,๐๐๐ เรื่อง จาก ๔,๙๐๗ เรื่อง[๕]

---

[๕] คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล กรณี นโยบายและการจัดการปัญหาที่ดิน, เอกสารเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและคณะ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๒ ณ ทำเนียบรัฐบาล

๖. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่เป็นมูลเหตุของการทุจริต และข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา[๖]

๖.๑ ปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินมีหลายฉบับด้วยกัน เช่น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๐ (พ.ศ. ๒๕๑๕) และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ (พ.ศ. ๒๕๑๕) เป็นต้น ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับนั้นให้สิทธิในที่ดินไม่เหมือนกันหรือไม่เท่าเทียมกัน เพราะให้ความสำคัญสิทธิในที่ดินแตกต่างกัน เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง และสิทธิอย่างอื่น จึงเป็นเหตุให้ผู้ที่ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม สิทธิจากนิคมสร้างตนเอง หรือนิคมสหกรณ์ยังไม่พอใจจึงต้องการโฉนดที่ดิน จึงมีการเรียกร้องเพื่อให้ได้โฉนดที่ดิน

นอกจากนั้นการมีกฎหมายหลายฉบับ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความสับสนยุ่งยาก ไม่แน่ใจว่าควรปฏิบัติอย่างไร เพราะบางครั้งในพื้นที่เดียวกันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ จึงเป็นการยากที่จะปฏิบัติงานให้ถูกต้องครบถ้วน ยากต่อการควบคุมตรวจสอบ และกฎหมายแต่ละฉบับก็มีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้บางฉบับยังมีเจตนารมณ์ที่ผสมผสานคือ มีเจตนารมณ์ที่จะรักษาและคุ้มครองที่ดินไว้เป็นของรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ในขณะเดียวกันก็ได้มีบทบัญญัติบางมาตราที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐจัดที่ดินของรัฐให้แก่ราษฎรไว้ด้วย เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน ประกอบกับการใช้อำนาจตามกฎหมายแต่ละฉบับมิได้สังกัดส่วนราชการหน่วยงานเดียวกัน แต่ในทางการปฏิบัติงานจะต้องดำเนินการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และสอดคล้องต่อเนื่องกัน ทั้งการตีความตามตัวบทกฎหมาย และการบริหารงานที่เกี่ยวข้อง บางครั้งการที่มีกฎหมายหลายฉบับและซ้ำซ้อนได้ก่อความสับสนว่า ควรจะเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใด ใช้กฎหมายฉบับใด และในการปฏิบัติก็ได้มีการมอบอำนาจบางอย่างกันไปเป็นชั้น ๆ เป็นบางพื้นที่ บางพื้นที่เมื่อได้มีการมอบหมายอำนาจให้ไปแล้ว บางครั้งก็ได้มีการยกเลิกบางส่วนหรือทั้งหมด จึงทำให้เจ้าหน้าที่แต่ละคนตีความตามใจชอบโดยอาจจะมีสิ่งจูงใจบางอย่าง ทำให้เกิดปัญหาได้เช่นกัน และการแก้ไขกฎหมายบ่อย ๆ เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมาก ส่วนใหญ่จะเน้นในทางปฏิบัติเกี่ยวกับประมวลกฎหมายที่ดิน เพราะว่าการออกหนังสือสำคัญโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น เหตุผลสำคัญเกิดจากประมวลกฎหมายที่ดินที่มีการแก้ไขประมาณ ๑๐ ครั้ง แต่ละครั้งก่อให้เกิดปัญหาทั่วประเทศ เช่น เมื่อเริ่มมีการบัญญัติกฎหมายที่ดินครั้งแรกนั้น กำหนดว่าถ้าไม่ได้แจ้ง ส.ค. ๑ ถือว่าสละสิทธิ์ ซึ่งเป็นการดีอยู่แล้วจะได้ตัดปัญหายุ่งยากทั้งหลายทั้งปวงได้ แต่ปรากฏว่า เมื่อประกาศใช้กฎหมายไปประยะหนึ่งก็มีการแก้ไขกฎหมายที่ดิน โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ว่า ถึงแม้จะไม่มีการแจ้ง ส.ค.๑ ก็ออกเอกสารสิทธิ์ได้อันเป็นจุดเริ่มต้นของ

---

[๖] มาตรการและแนวทางเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และ ป.ป.ช. ที่ชี้มูลความผิดในเรื่องการทุจริตที่ดินของรัฐ ตามหนังสือของ สำนักงาน ป.ป.ช. ที่ ปช ๐๐๑๘/๐๒๘๖ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ความยุ่งยาก และต่อมาเกิดปัญหามากมายให้ต้องแก้ไขกันตลอดเวลา การออกระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ว่า แม้แต่เพียงครอบครองที่ดิน ๑ วัน ก็ขอออกหนังสือสำคัญหรือโฉนดได้ และการแก้ไขกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ เป็นกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ สามารถเล็งเห็นได้ว่าในอนาคตจะเป็นปัญหาให้ต้องแก้ไขอีกแน่นอน เพราะกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ กำหนดว่า "ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินเป็นที่ภูเขาหรือสงวนหวงห้ามหรือที่ดินซึ่งทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ" แต่กฎกระทรวงฉบับที่ ๔๓ แก้ไขเป็นว่า "ที่เขา ที่ภูเขา และพื้นที่ที่รัฐมนตรีประกาศห้ามตามมาตรา ๙ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่ไม่รวมถึงที่ดินซึ่งผู้ครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดิน" ทำให้เกิดคำถามขึ้นมากถึงเจตนารมณ์อันแท้จริงว่าเป็นเพราะเหตุผลประการใด

ข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบ

ควรให้ความสำคัญกับแผนพัฒนากฎหมายของกระทรวงต่าง ๆ ที่เสนอร่างแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยควรมีนโยบายให้แต่ละกระทรวงเร่งรัดในการยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย ขัดแย้งกันหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา และปรับปรุงกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรม ความเสมอภาค หรือรวบรวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ยังใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันให้เป็นหมวดหมู่ แล้วเวียนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนทราบและถือปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดต่อไป และควรมีการอบรมสัมมนาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยสม่ำเสมอต่อเนื่อง

กฎหมายลักษณะเดียวกันหลายฉบับอาจปรับปรุงให้เป็นกฎหมายฉบับเดียวกันในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อความชัดเจน ไม่ขัดแย้งและง่ายต่อการปฏิบัติ เช่น การรวมกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ซึ่งประกอบด้วย พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ การรวมกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งประกอบด้วย ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ และพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้น

๖.๒ ปัญหาด้านนโยบาย

การปฏิบัติงานจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แต่นโยบายของรัฐในแต่ละกระทรวง กรม และหน่วยงานของรัฐ บางครั้งมีความขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกัน ผู้บริหารของส่วนราชการแต่ละแห่งก็มีนโยบายในการบริหารงานเป็นของตนเอง เมื่อเปลี่ยนผู้บริหารเป็นคนใหม่นโยบายส่วนใหญ่ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยจนบางครั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความสับสนในการปฏิบัติตาม และนโยบายบางประการมิได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน นอกจากนี้บางนโยบายได้มีการสั่งการให้ดำเนินการอย่างรีบเร่งเป็นเหตุให้ขาดการตรวจสอบ กลั่นกรอง การที่นโยบายมีความขัดแย้งไม่สอดคล้องกันนั้น ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติไม่มีความมั่นใจว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร ตามนโยบายใด และไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงได้เกิดปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ขึ้นได้

นโยบายของรัฐบาลเท่าที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะมีการกำหนดในทำนองว่า จะช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกินโดยเร่งรัดการปฏิรูปที่ดิน เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินและเร่งรัดเพิกถอนสภาพป่าที่มีสภาพเสื่อมโทรมออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ จากนโยบายดังกล่าวนอกจากจะเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเร่งรีบดำเนินการเพื่อให้สำเร็จลุล่วงภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละโครงการหรือแผนงานต่าง ๆ โดยขาดการควบคุมตรวจสอบแล้ว ยังเป็นนโยบายที่มีส่วนส่งเสริมให้ราษฎรบางพวกบางกลุ่มที่ไม่เคารพกฎหมายได้ทำการบุกรุกที่ดินของรัฐ และทำลายสภาพป่าให้เสื่อมโทรมเพิ่มขึ้นแล้วรวมตัวกันเรียกร้องให้รัฐเพิกถอนสภาพป่าออกจากเขตที่ดินของรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่รัฐบาลก็จะยินยอมเพิกถอนให้ตามข้อเรียกร้องตลอดมา ในขณะที่การบุกรุกที่ดินของรัฐนั้น ผู้บุกรุกได้มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะอยู่แล้ว นอกจากนี้พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๒๐ ได้บัญญัติว่า "กรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรม ไม้มีค่าเหลืออยู่น้อยและป่าสงวนแห่งชาตินั้นไม่อาจกลับฟื้นคืนดีได้เองตามธรรมชาติ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลใดทำการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่า หรือไม้ยืนต้นในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้น ....." ซึ่งทางรัฐจะมิได้คำนึงถึงบทบัญญัตินี้แต่อย่างใด นโยบายที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบของทางราชการดังกล่าวเป็นการสร้างทัศนคติให้ราษฎรคิดว่าการบุกรุกพื้นที่ป่าโดยฝ่าฝืนกฎหมายแล้ว ทางราชการก็จะโอนอ่อนผ่อนปรนให้เสมอไป ซึ่งเป็นช่องทางให้ราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา และเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริต

ข้อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านนโยบาย

๑) การออกเอกสารสิทธิ์ควรให้หน่วยอื่นที่เกี่ยวข้องมาระวังแนวเขต กำหนดแนวเขตของป่าไม้ให้แน่นอนชัดเจน นอกจากนี้ กรมการปกครองจะต้องมีความพร้อมให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการระวังแนวเขตที่ภูเขา ที่เขา ที่สาธารณประโยชน์และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) ควรใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบควบคุมการออกโฉนดที่ดิน เช่น ภาพถ่ายดาวเทียม ภาพถ่ายทางอากาศ แผนที่ซึ่งสามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาสอบสวนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตได้ด้วย จึงทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่กล้ากระทำความผิด

๓) ในการกำหนดนโยบายในเรื่องใดควรมีองค์กรเข้ามารับผิดชอบในเรื่องนั้นโดยตรงก็จะสามารถประสานงานและดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

๖.๓ ปัญหาด้านการบริหารราชการ

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินเป็นปัญหาสำคัญที่สุดเพราะปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนโยบาย ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายที่ออกมาสับสนหรือขัดแย้งกันเป็นปัญหาที่สามารถแก้ได้ และขณะที่รัฐบาลกำหนดนโยบายก็มีความประสงค์ที่จะให้มีกติกาที่ดีในสังคมแต่ละสมัย ในเรื่องของการออกกฎหมายก็เช่นเดียวกันก็ต้องผ่านกระบวนการทางรัฐสภาเมื่อมีนโยบายและกฎหมายออกมาใช้แล้ว ปัญหาของตัวบุคคลซึ่งเป็นปัญหาด้านการบริหารงานเป็นปัญหาสำคัญเพราะจะทำให้มีการเบี่ยงเบนกติกาของรัฐบาลหรือรัฐสภา ก่อให้เกิดปัญหาการออกโฉนดที่ดินและเอกสารสิทธิ์โดยคลาดเคลื่อนหรือโดยมิชอบ ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของทางราชการ

๒. กฎ ระเบียบของกรมที่ดินได้ให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจมากเกินไป

๓. เจ้าหน้าที่อาศัยช่องว่างกฎหมาย หรือใช้ดุลพินิจแสวงหาประโยชน์ ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

๔. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐประเภทต่าง ๆ หรือจงใจหลีกเลี่ยงที่จะไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นของรัฐเข้ามาช่วยตรวจสอบดูแลในเรื่องเกี่ยวกับที่ดินของรัฐ

๕. ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ทำให้ประชาชน หรือหน่วยงานของรัฐที่ต้องการออกเอกสารสิทธิ์ไม่เข้าถึงระเบียบปฏิบัติที่แท้จริง ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามความพอใจของเจ้าหน้าที่

๖. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ทางด้านช่างสำรวจ

๗. ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน

๘. เจ้าหน้าที่ไม่ใช้ดุลยพินิจในการเพิกถอนโฉนดหรือ น.ส.๓ ที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๙. หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่ดูแลที่ดินของรัฐ มีระบบการใช้แผนที่แตกต่างกันไป เช่น กรมป่าไม้ใช้มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ กรมที่ดินใช้มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ กรมธนารักษ์ใช้มาตราส่วน ๑ : ๒,๐๐๐ เป็นต้น

๑๐. ความบกพร่องในการควบคุมตรวจสอบการบริหารงานเกี่ยวกับที่ดิน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินไม่ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ บางครั้งได้กระทำการไปโดยมีเจตนาหรือจงใจกระทำการทุจริต ผู้บังคับบัญชามิได้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการกำหนดขั้นตอนและวิธีการในการปฏิบัติราชการ ผู้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติงานเพียงแต่เขียนและลงชื่อเพื่อให้ทราบว่าได้มีการผ่านเรื่องไปตามขั้นตอนแล้วเท่านั้น มิได้ให้ความสำคัญในการควบคุมตรวจสอบการทุจริตและการบุกรุกที่ดินของรัฐแต่อย่างใด นอกจากนี้ในบางครั้งผู้บังคับบัญชากลับกระทำการอันเป็นการทุจริตเสียเอง

๑๑. การไม่มีหลักเขตหรือเขตแนวของที่ดินของรัฐที่ชัดเจน ทำให้การป้องกันการ บุกรุกที่ดินของรัฐในปัจจุบันไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หรือทำให้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้นทุกขณะด้วยการอ้างว่าไม่ทราบว่าเป็นที่ดินของรัฐ ซึ่งนอกจากราษฎรจะเป็นผู้อ้างแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็ได้ยกขึ้นเป็นข้ออ้างแก้ตัวเพื่อให้ตนเองพ้นความผิดกันอยู่เสมอเมื่อมีกรณีการทุจริตเกิดขึ้น ซึ่งในการกล่าวอ้างเช่นนี้ผู้ถูกกล่าวอ้างจะมีทั้งผู้ที่ไม่ทราบจริง ๆ แต่ได้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นการกระทำโดยสุจริต และมีทั้งผู้ที่ทราบว่าที่ดินนั้นเป็นของรัฐอยู่แล้วแต่อาศัยข้อบกพร่องดังกล่าวกระทำการทุจริต และเมื่อมีคดีเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐถึงศาลทางราชการจะเป็นผู้แพ้คดีเป็นส่วนใหญ่เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถพิสูจน์ยืนยันหรือชี้แนวเขตที่ดินของรัฐได้

๑๒. การขาดการประสานงานและการวางแผนร่วมกันของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และการควบคุม ดูแล รักษาที่ดินของรัฐ ยังไม่มีการวางแผนและการประสานงานกัน

อย่างต่อเนื่องจริงจัง ส่วนราชการ หน่วยงานต่าง ๆ ต่างฝ่ายต่างยึดถือกฎหมายและระเบียบที่ตนมีหน้าที่ปฏิบัติเท่านั้น ไม่มีการประสานงานกันในเรื่องของการใช้กฎหมาย การวางแผนกำหนดโครงการ และการปฏิบัติงานในระดับต่างๆ แล้วนำไปปฏิบัติงานกันอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารราชการ

๑. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนการเรียนการสอนในวิชาชีพต่าง ๆ การให้ข่าวสารต่อสื่อมวลชน การสร้างกฎ ระเบียบให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติโดยมุ่งเน้นให้เกิดสามัญสำนึกที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติว่าจะต้องใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานนั้นให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายและระเบียบที่วางไว้

๒. การตรวจสอบภายนอก ซึ่งมีผลกระทบต่อหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐอย่างมาก สรุปได้ดังนี้

๑) กรมที่ดินควรให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบการออกโฉนดที่ดิน หรือ น.ส.๓ ได้อย่างชัดเจน

๒) แผนที่ ควรใช้ระบบเดียวกันและมีมาตราส่วนเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อความเข้าใจที่เหมือนกัน

๓) รัฐบาลควรผลักดันให้มีการตั้งหน่วยงานกลางของรัฐ เพื่อรวบรวมเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ให้มาอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน เพื่อกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด

๔) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อจะได้มีทิศทางไปในทางเดียวกันในการปฏิบัติงาน

๓. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณ และเร่งรัดการจัดทำขอบเขตที่ดินของรัฐของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินของแต่ละหน่วยงานให้มีหลักฐานที่ชัดเจนและแน่นอน ทั้งเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการโต้แย้งสิทธิของราษฎร และปัญหาการออกโฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยคลาดเคลื่อนหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๔. ควรทบทวนปรับปรุงโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดหาที่ดินของรัฐให้แก่ราษฎรเพื่อให้มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกัน เป็นไปในแนวทางเงื่อนไขเดียวกัน

๕. เร่งรัดการดำเนินการจำแนกที่ดิน ป่าไม้ถาวร ป่าสงวนแห่งชาติ และการสำรวจตรวจสอบที่ดินของรัฐที่มีอยู่จริงให้ได้จำนวนแน่ชัด และจัดทำบัญชี ทะเบียน หลักเขตและแนวเขตที่ดินของรัฐให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

๖. สร้างระบบประสานงานและการวางแผนงานระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการออกโฉนดที่ดินและการควบคุม ดูแล รักษาและใช้ที่ดินของรัฐโดยเร่งด่วน

๗. ควรรวบรวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ยังใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ให้เป็นหมวดหมู่แล้วเวียนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนทราบและถือปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดต่อไป และควรมีการอบรมสัมมนาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยสม่ำเสมอต่อเนื่อง

๘. ควรสร้างมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่สุจริตอย่างจริงจัง เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นถูกกลั่นแกล้งหรือถูกฟ้องคดีหรือถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่

๗. ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และแนวทางในการแก้ไข[๗]

๗.๑ การใช้แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ในการจำแนกประเภทที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ยังไม่มีการแสดงเขตภูเขา ที่เขา หรือพื้นที่ความลาดชันเกิน ๓๕% ขึ้นไป เพื่อใช้ในการตรวจสอบการออกโฉนดที่ดิน และให้ผู้ดูแลคือผู้ปกครองท้องที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ตรวจสอบแนวเขตของที่เขา หรือภูเขาในการระวังชี้แนวเขต ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินควรเร่งดำเนินการถ่ายทอดแนวเขตที่กำหนดว่าพื้นที่ส่วนไหนเป็นภูเขา ที่เขา หรือพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน ๓๕% ลงในแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ โดยเร็วเพื่อที่กรมที่ดินจะได้ใช้ในการพิจารณาออกโฉนดที่ดิน

๗.๒ แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติยังไม่ได้มีการถ่ายทอดลงในระวางแผนที่ มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ครบทุกระวาง (ยังไม่ได้ดำเนินการอีก ๑๒,๐๐๐ ระวาง) ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดิน กับกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งควรแก้ไขโดยให้กรมป่าไม้เร่งดำเนินการถ่ายทอดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติให้ครบถ้วนโดยเร็ว

๗.๓ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติบางแปลง มีแนวเขตป่าสงวนและแนวเขตป่าไม้ถาวรไม่เป็นแนวเขตเดียวกัน เมื่อนำข้อมูลมาซ้อนทับ (overlay) มีแนวเขตเหลื่อมล้ำกันเล็กน้อย เนื่องจากข้อมูลแผนที่หรือที่มาของข้อมูลไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงทำให้แผนที่เหลื่อมล้ำกัน ซึ่งควรแก้ไขโดยให้คณะกรรมการพัฒนาที่ดิน ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานและอธิบดีกรมพัฒนาที่ดินเป็นเลขานุการได้แก้ไขปัญหาโดยนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณายกเลิกเขตป่าไม้ถาวรโดยใช้แนวเขตเดียวกันกับแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ

๗.๔ มีการประกาศแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีพื้นที่ใหญ่กว่าแนวเขตป่าไม้ถาวร หรือแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้งการประกาศพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทับพื้นที่ที่ราษฎรครอบครองและทำประโยชน์ซึ่งพื้นที่บางส่วนราษฎรมีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินอยู่แล้ว ซึ่งการแก้ไขปัญหาคือการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ควรจะพิจารณาดำเนินการในเฉพาะพื้นที่ ที่เป็นแนวเขตป่าไม้ถาวรหรือป่าสงวนแห่งชาติ

๗.๕ พื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีมีมติจำแนกพื้นที่ออกจากป่าไม้ถาวร และคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติมีมติส่งมอบพื้นที่ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเข้าดำเนินการ แต่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่สามารถเข้าดำเนินการได้ เนื่องจากมีเอกสารสิทธิ์เต็มพื้นที่หรือบางส่วน และขณะนี้อยู่ระหว่างการส่งมอบคืนพื้นที่ให้กับคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาตินำไปจัดสรรใหม่ จำนวน ๒๕ จังหวัด เนื้อที่ประมาณ ๓๑๓,๔๑๖ ไร่ ซึ่งคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติควรเร่งพิจารณาดำเนินการเพื่อส่งมอบพื้นที่ให้กรมที่ดินดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้กับราษฎรต่อไป

๗.๖ พื้นที่ที่มีการประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ประกาศครอบคลุมพื้นที่ทั้งอำเภอ จำนวน ๒๕๔ อำเภอ และขณะนี้มีการประกาศยกเลิกไปแล้วจำนวน ๙๕ อำเภอ ยังคงเหลืออีก ๑๕๙ อำเภอ ซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมควรเร่งดำเนินการประกาศยกเลิกในส่วนที่เหลือโดยเร็ว

---

[๗] หนังสือกรมที่ดิน ถึงประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ที่ มท ๐๕๑๖.๗/๓๓๑๘๗ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๔

๗.๗ พื้นที่สาธารณประโยชน์ทางทะเบียนที่ยังไม่ได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) ไม่ชัดเจนทั้งในเรื่องของที่ดิน ไม่สามารถระบุตำแหน่งในแผนที่ และผู้ปกครองท้องที่ไม่สามารถชี้เขตได้ ประกอบกับมีราษฎรครอบครองเต็มพื้นที่ ซึ่งกรมที่ดิน กรมการปกครองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องหามาตรการในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งระบบ

๗.๘ พื้นที่ของนิคมสหกรณ์ และนิคมสร้างตนเอง ซึ่งมีบางพื้นที่ที่มีการทับซ้อนกับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และในบางนิคมที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่เร่งดำเนินการออก ก.ส.น. ๕ หรือ น.ค. ๓ ให้กับสมาชิกนิคมเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการออกโฉนดที่ดิน ซึ่งเรื่องดังกล่าวกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการต้องเร่งดำเนินการออกเอกสารให้กับสมาชิกนิคม

๗.๙ พื้นที่ที่มีการประกาศเป็นเขตสงวนหวงห้ามไว้ใช้ประโยชน์ในราชการทหาร ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก และมีพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ของราษฎร รวมทั้งทหารใช้ประโยชน์ในพื้นที่ไม่เต็มพื้นที่ที่มีการประกาศไว้ทำให้ราษฎรเข้าไปถือครอง เป็นจำนวนมาก ทำให้การออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินเกิดความยุ่งยาก ต้องมีกระบวนการพิสูจน์สิทธิ

๘. ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาของคณะกรรมาธิการ

๘.๑ ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินและการออกเอกสารสิทธิ์

(๑) รัฐควรกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและการไร้ที่ดินทำกินของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดินของประเทศยังไม่เป็นเอกภาพ จึงควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ และบูรณาการการใช้กฎหมายซึ่งมีอยู่หลายฉบับให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ปัญหาที่ดินได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

(๒) ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบศูนย์ข้อมูลที่ดินทั้งประเทศ และดูแลรับผิดชอบเรื่องแผนที่ทั้งระบบ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนการถือครองที่ดินทั้งของรัฐและบุคคล จำนวนเนื้อที่ถือครอง ภาระผูกพัน การทำประโยชน์ในที่ดิน ตลอดจนสภาพของกิจการที่ทำประโยชน์ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่รูปแปลงที่ดิน ให้เป็นระบบที่สามารถตรวจสอบค้นหาได้โดยง่าย สะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้สนับสนุนและร่วมใช้ประโยชน์ในข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปบริหารจัดการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ทั้งในด้านการพัฒนาการดูแลรักษา การจัดเก็บภาษี และการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของประชาชน

(๓) มาตรการในการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศ ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพิสูจน์สิทธิให้กับประชาชนผู้ครอบครองที่ดินโดยสุจริต หากรัฐประสงค์จะเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ ในที่ดินควรใช้มาตรการทางศาล

(๔) การอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศตามมาตรการพิสูจน์สิทธิควรดำเนินการเป็นพื้นที่/ชุมชน/หรือเป็นรายระวาง แทนที่จะเป็นการอ่านแปลเฉพาะรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะจะทำให้การบริการประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

(๕) การพิสูจน์สิทธิที่ดินที่กำหนดเป็นที่หวงห้ามตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พระพุทธศักราช ๒๔๗๘ หากผลการอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศฟังได้ว่ามีการครอบครองมาก่อนการหวงห้าม โดยหลักการแล้วต้องถือเป็นที่ยุติว่าที่ดินส่วนนั้นไม่เป็นที่หวงห้าม การที่จะออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินส่วนนั้น รัฐจะต้องไม่สร้างเงื่อนไข หรือขั้นตอนให้เป็นภาระเพิ่มขึ้นอีกแต่อย่างใด และรัฐต้องเร่งดำเนินการพิสูจน์สิทธิโดยอ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นอันดับแรกโดยเร็ว

(๖) ควรเร่งดำเนินการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ (Reshape) ทุกประเภทให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยการจัดทำแนวเขตที่ดินแต่ละประเภท ที่แต่ละหน่วยงานดูแลรับผิดชอบให้ชัดเจนและสอดคล้องกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ และในการใช้แผนที่ของแต่ละหน่วยงานควรใช้มาตราส่วนเดียวกัน เพื่อที่จะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ส่วนที่ดินที่เป็นของเอกชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้กับประชาชนให้แล้วเสร็จโดยเร็วโดยมีหลักการที่สำคัญ คือ

๖.๑ ให้มีหน่วยงานที่เป็นกลางและไม่มีส่วนได้เสียเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการยอมรับทั้งระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเองและระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ทั้งนี้โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๖.๒ การปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐต้องยืนอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง โดยการนำข้อมูลในอดีต และปัจจุบันมาพิจารณาประกอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์กับการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินของประชาชน

๖.๓ ในขั้นตอนดำเนินการเพื่อปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ จะต้องรวบรวม และประมวลข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกในเขตที่ดินของรัฐไปพร้อมกัน เพื่อให้รัฐได้ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ และครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ว่าจะเพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวหรือไม่ หรือจะดำเนินการกันพื้นที่ดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนได้มีสิทธิทำกินโดยมีหลักฐานอย่างมั่นคง หรือควรจะใช้มาตรการประการใด

๖.๔ ดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกา หรือกฎกระทรวง ปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นระบบ

(๗) รัฐควรเร่งดำเนินการแบ่งเขตใช้ที่ดินทั้งประเทศใหม่ (Land use Zoning) โดยการจัดทำผังเมือง ผังป่า ผังน้ำ ผังเกษตรกรรม ผังพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม ที่มีการกำหนดหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เช่น ที่ดินที่เป็นเขตป่าไม้ก็ควรมีการฟื้นฟูสภาพป่าให้เป็นป่าที่สมบูรณ์ รวมทั้งมีการจัดทำแนวเขตกันชน (Buffer Zone) ของที่ดินแต่ละประเภท ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐอย่างเด็ดขาดและยั่งยืน รวมทั้งเป็นการป้องกันการลุกลามไฟป่า โดยรัฐควรมีการสร้างมาตรการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้ชุมชน ท้องถิ่น และประชาชนมีส่วนร่วมด้วย

(๘) รัฐควรสร้างมาตรการและแรงจูงใจประชาชนอยู่ร่วมกับพื้นที่ที่มีการแบ่งเขตการใช้ที่ดินใหม่อย่างมีความสุขแบบครบวงจร

(๙) รัฐควรเร่งดำเนินการเพื่อให้มีการจำกัดการถือครองที่ดินของประชาชน เพื่อให้เกิดความเสมอภาค และความเป็นธรรมในสังคม เนื่องจากปัจจุบันการถือครองที่ดินของประชาชนมีความเหลื่อมล้ำสูงมาก โดยประชาชนบางส่วนถือครองที่ดินเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ

(๑๐) รัฐต้องส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตรแบบครบวงจร โดยการให้ความรู้ ส่งเสริมอาชีพ มีการประกันรายได้เกษตรกรให้สามารถดำรงชีพได้ด้วยอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน เช่น การลงทุนในการปรับปรุงที่ดิน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยคำนึงถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างรายได้จากการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตกับมาตรการอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ภายใต้กรอบนโยบายที่เกี่ยวกับการ

ลดปัญหาภาวะโลกร้อน หรือการตัดสินใจที่จะปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการผลิตพืชเศรษฐกิจที่ผลิตอยู่มาเป็นพื้นที่เพื่อผลิตพืชพลังงาน เป็นต้น

(๑๑) ควรเร่งรัดดำเนินการจัดตั้งธนาคารที่ดินตามนโยบายของรัฐบาล โดยออกกฎหมายจัดตั้งธนาคารที่ดินขึ้นโดยเฉพาะ และธนาคารที่ดินที่จะจัดตั้งขึ้นต้องเป็นองค์กรที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงกำไร แต่ควรทำหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑๑.๑ สนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวบรวมข้อมูลการถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน และเป็นตัวกลางระหว่างผู้ที่ต้องการใช้ที่ดินกับผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินที่ยังมิได้ใช้ประโยชน์ เพื่อให้ที่ดินได้ถูกใช้ประโยชน์ในทางเกษตรกรรม

๑๑.๒ สนับสนุนการจัดซื้อที่ดินที่มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์และไม่ต้องการให้เปลี่ยนแปลงสภาพ เช่น ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อช่วยเหลือมิให้ที่ดินหลุดจากมือของเกษตรกร หากเกษตรกรไม่ต้องการทำการเกษตรกรรมอีกต่อไป ควรซื้อมาจัดการให้มีการใช้ประโยชน์ในทางเกษตรกรรม

๑๑.๓ ลงทุนพัฒนาที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพเพื่อขาย ให้เช่า ให้เช่าซื้อแก่ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มเป้าหมายที่ควรช่วยเหลือ

(๑๒) ควรมีการบูรณาการหน่วยงานในการออกเอกสารสิทธิ์ โดยให้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นเจ้าภาพ และมีการพัฒนาและยกระดับเอกสารสิทธิ์ในที่ดินให้เป็นระบบ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากปัจจุบันเอกสารสิทธิ์ในที่ดินมีหลายประเภท และมีสิทธิแตกต่างกัน เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง สิทธิการทำประโยชน์ในพื้นที่ หรือสิทธิอื่น ๆ

(๑๓) ควรเร่งดำเนินการจัดให้ประชาชนที่รวมตัวกันเป็นชุมชนมีสิทธิได้รับหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ (โฉนดชุมชน) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยการพัฒนาไปสู่การออกกฎหมายมาบังคับใช้แทนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

(๑๔) ในระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... ยังไม่มีผลใช้บังคับ ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ก.บ.ร.) รวมทั้งหลักเกณฑ์ มาตรการ ขั้นตอนและวิธีการในการพิสูจน์สิทธิการถือครองที่ดิน โดยควรมีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน ไม่สลับซับซ้อน เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

๘.๒ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน

(๑) รัฐบาลควรเร่งดำเนินการผลักดันร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... ให้มีผลใช้บังคับโดยเร็ว และควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- กฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
- กฎหมายเกี่ยวกับภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
- กฎหมายเกี่ยวกับภาษีมรดก
- กฎหมายเกี่ยวกับภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า
- กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้
- กฎหมายเกี่ยวกับการผังเมือง

- กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม โดยควรมีสาระสำคัญครอบคลุมถึงการคุ้มครองพื้นที่เพื่อเกษตรกรรมไว้ให้กับเกษตรกรคนไทย การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ การจัดให้มีระบบชลประทาน รวมทั้งคุ้มครองเกษตรกรให้สามารถทำการเกษตรโดยมีผลผลิตที่มีคุณภาพ และจำหน่ายได้ในราคาที่คุ้มต่อต้นทุนการผลิต เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

- เร่งดำเนินการตรากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิของชุมชน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

- รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาไว้ในที่เดียวกัน เช่น รวมกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้เป็นประมวลกฎหมายป่าไม้

- ควรให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เร่งรัดสะสางกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรีที่ล้าสมัย หรือขัดแย้งกัน เพื่อให้สามารถใช้บังคับอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ควรรวมหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินให้อยู่ภายใต้องค์กรเดียวกัน โดยอาจจัดตั้งเป็นกระทรวงการที่ดิน เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินมีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณแผ่นดิน

(๓) ในการดำเนินการตรากฎหมายตาม (๑) และ (๒) เพื่อออกใช้บังคับซึ่งจำเป็นจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาบังเกิดผลเป็นรูปธรรม ให้รัฐใช้อำนาจบริหารโดยมติคณะรัฐมนตรี ไปพลางก่อน

(๔) เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินในภาพรวมของประเทศ ที่ปัจจุบันมีปัญหาโดยประชาชนได้เข้าไปทำกินหรืออยู่อาศัยในที่ดินของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปอยู่ก่อนการประกาศเป็นที่ดินของรัฐ หรือเข้าไปอยู่ภายหลังจากที่มีการประกาศเป็นที่ดินของรัฐทุกประเภท ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ ทั้งเรื่องการไม่สามารถขอออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินได้ หรือมีการจับกุมและดำเนินคดีกับประชาชนที่ทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้เป็นรูปธรรมได้ คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ จึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินอย่างเป็นระบบ มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และออกเอกสารสิทธิ์ให้กับประชาชนอย่างถูกต้อง โดยมีรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการสำรวจ จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ จำแนกพื้นที่ กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของพื้นที่ การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตลอดจนการอนุญาตให้ประชาชนเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนกและกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัยโดยได้สิทธิในที่ดินตามหลักเกณฑ์ เพื่อความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้วยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ กับพื้นที่ที่เป็นที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนเพื่อให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ” หมายความว่า การกำหนดเขตที่ดินของรัฐเพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน และการปรับปรุงสิทธิของประชาชนที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีการใช้ หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

"การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน" หมายความว่า การแบ่งเขตพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของดิน เพื่อให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด

"ที่ดินของรัฐ" หมายความว่า บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน หรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามกฎหมายเฉพาะ

"สิทธิในที่ดิน" หมายความว่า สิทธิครอบครองและสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายอื่นด้วย

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"เลขาธิการ" หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ
และคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงกลาโหม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนแปดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการบริหารจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมาย หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินจำนวนสองคน

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่โดยเร็วในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๗ วรรคสอง

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๒) กำหนดแนวทางและมอบหมายหน่วยงานของรัฐในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภท ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจำแนกที่ดินของรัฐ

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเสนอคณะรัฐมนตรี

(๔) พิจารณากำหนดเขตการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดิน และจำนวนเนื้อที่ของที่ดินที่จะจัดให้

(๕) ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐและกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อใช้ในการคัดเลือกบุคคลที่จะมีสิทธิได้รับที่ดิน

(๖) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

(๗) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๙) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการปฏิบัติหน้าที่แทน ในกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือคะแนนเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องใด ห้ามมิให้เข้าร่วมพิจารณาและออกเสียงลงคะแนนในเรื่องนั้น

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ และให้นำมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ หัวหน้าสำนักงานจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์แห่งท้องที่ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินแห่งท้องที่ และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดจำนวนหนึ่งคนซึ่งแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด

(๓) ผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารเทศบาลจำนวนหนึ่งคน และผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งประกอบด้วย ผู้แทนกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจำนวนสามคน และผู้แทนภาคประชาสังคมจำนวนสามคน

ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

การคัดเลือกผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม (๓) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

<u>หมายเหตุ</u> : นายขจิตร ชัยนิคม ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ นายนิยม เวชกามา โฆษกคณะกรรมาธิการ และนายสมคิด บาลไธสง กรรมาธิการ ได้ขอสงวนความเห็นโดยไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว และขอแก้ไขเป็นดังนี้

มาตรา ๑๔ เมื่อมีการจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดใดแล้ว ให้มีคณะกรรมการในจังหวัดนั้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด” ประกอบด้วย

(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์แห่งท้องที่ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด และผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินแห่งท้องที่

(๒) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนสามคน ผู้แทนกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจำนวนสามคน ผู้แทนภาคประชาสังคมจำนวนสองคน และผู้แทนผู้ถือครองที่ดินจำนวนสามคน

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในการบริหารจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม กฎหมาย หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง และต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดนั้น

การคัดเลือกกรรมการตาม (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ให้คณะกรรมการประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอีกสองคนเป็นรองประธาน

ให้หัวหน้าสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานนั้นเป็นผู้ช่วยเลขานุการจำนวนหนึ่งคน

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในพื้นที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนการบริหารจัดการที่ดินของรัฐให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเสนอคณะกรรมการ

(๒) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภท

(๓) เสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคณะกรรมการ และดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

(๔) คัดเลือกบุคคลที่จะได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) กำกับ ดูแล และติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

(๖) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๖ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุม และการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗ ให้กรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ กรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด อนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๒
สำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐและพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๘ ให้จัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการเป็นหัวหน้าสำนักงาน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการ กับให้มี

อำนาจหน้าที่ในการประสานนโยบายการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย

มาตรา ๑๙ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เข้าไปตรวจสอบสิทธิการครอบครอง หรือการทำประโยชน์ที่ดิน หรือกิจการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ ในการที่จะนำที่ดินมาเพื่อดำเนินการบริหารจัดการ

(๓) เข้าไปทำการอื่นใดเท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจ รังวัด ทำเครื่องหมายขอบเขต หรือแนวเขตโดยปักหลัก หรือขุดร่องแนว ในกรณีที่ต้องสร้างหมุดหลักฐานการแผนที่ในที่ดินของผู้ใด ก็ให้มีอำนาจสร้างหมุดหลักฐานลงได้

(๔) ย้ายผู้ครอบครองที่ดินจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่งได้ เพื่อให้มีการใช้ที่ดินตรงตามประเภทและลักษณะการใช้ที่ดินในแต่ละพื้นที่ที่มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) จ่ายเงินค่าชดเชยให้แก่ผู้ครอบครองที่ดินอยู่เดิม ที่สำนักงานไม่สามารถจัดหาที่ดินทดแทนให้ตรงตามพื้นที่การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือไม่ประสงค์จะย้ายไปอยู่ในพื้นที่ที่มีการจำแนกไว้ หรือไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการจัดที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๖) เข้าไปตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือการทำประโยชน์ หรือกิจการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ในที่ดินในเขตพื้นที่การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ในกรณีที่ไม่สามารถติดต่อผู้ครอบครองที่ดินได้ ให้ปิดประกาศหนังสือแจ้งดังกล่าวไว้ ณ สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และสถานที่ที่เห็นได้ชัด ในบริเวณที่จะทำการสำรวจไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ทั้งนี้ ให้แจ้งวัน เวลา และการที่จะกระทำไว้ด้วย โดยให้คำนึงถึงการที่จะให้ผู้ครอบครองที่ดินได้รับความเสียหายน้อยที่สุด

บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคก่อนมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากสำนักงานได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การดำเนินการตามความในวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และให้แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้ผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ ให้กรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ กรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด อนุกรรมการ เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓
การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

ส่วนที่ ๑
การจำแนกและการจัดการที่ดินของรัฐ

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภทและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่เสนอต่อคณะกรรมการภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินหนึ่งปีเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดมีหน้าที่ดำเนินการสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐร่วมกับผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ โดยให้มีรายละเอียดของที่ดินที่ชัดเจน ลักษณะการใช้ประโยชน์ของรัฐและการใช้ประโยชน์ของประชาชนในที่ดินนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ข้อมูลแนวเขตที่ดินของรัฐและการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐที่ได้มาตามวรรคก่อนให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด จัดให้มีการปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐนั้น ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่ชุมชนภายในเขตของที่ดินของรัฐนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน โดยให้เชิญชวนผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีส่วนได้เสียไปตรวจดูข้อมูลและยื่นคำร้องคัดค้านต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ณ สถานที่ที่กำหนดในประกาศและลงวันที่ที่ปิดประกาศในประกาศนั้นด้วย

มาตรา ๒๒ หากภายในกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันปิดประกาศดังกล่าวในมาตรา ๒๑ ผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีส่วนได้เสียผู้ใดยื่นคำร้องขอให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลแนวเขตที่ดินของรัฐและการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอคำร้องนั้นต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดพร้อมความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเห็นชอบด้วยกับคำร้องของผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีส่วนได้เสีย ให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐนั้นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลแนวเขตที่ดินของรัฐและการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐนั้น ถ้าไม่เห็นชอบด้วยก็ให้สั่งยกคำร้องนั้น

คำร้องใดที่ไม่สามารถเสนอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดพร้อมความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานเหตุขัดข้องต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดพร้อมขอขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง รวมเวลาที่ขยายไม่เกินหกสิบวัน หากพ้นเวลาดังกล่าวให้ถือว่าคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเห็นชอบด้วยกับคำร้องของผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีส่วนได้เสีย และให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐนั้นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลแนวเขตที่ดินของรัฐและการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามคำร้องต่อไป

มาตรา ๒๓ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐแล้ว ให้จำแนกที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินของรัฐซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องคงไว้ เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(๒) ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีการใช้ หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อีกต่อไป และไม่ใช่ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

หลักเกณฑ์การจำแนกที่ดินให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้นำวิธีการตามมาตรา ๒๑ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะกรรมการจำแนกที่ดินตามวรรคหนึ่งแล้วหากผู้มีส่วนได้เสียไม่เห็นด้วยกับการจำแนกที่ดินให้ยื่นคำร้องเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และหากคณะกรรมการมีมติอย่างไรให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๒๔ เมื่อคณะกรรมการได้ให้ความเห็นชอบในการจำแนกที่ดินตามมาตรา ๒๓ แล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินของรัฐซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องคงไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐดังกล่าววางมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดขั้นตอนวิธีการให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

(๒) ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อีกต่อไป และไม่ใช่ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๕ ที่ดินของรัฐที่คณะกรรมการเห็นชอบให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการจัดให้ประชาชนตามมาตรา ๒๔ (๒) ได้นั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินของรัฐดังกล่าวเป็นที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้น และ

(๒) ที่ดินของรัฐนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องมานานกว่าสิบห้าปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในกรณีที่ที่ดินของรัฐแปลงใดมีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องน้อยกว่าระยะเวลาตาม (๒) ให้คณะกรรมการพิจารณานำมาดำเนินการจัดให้ประชาชนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๖ เมื่อจะนำที่ดินของรัฐตามมาตรา ๒๔ (๒) พื้นที่ใดมาดำเนินการจัดให้ประชาชน ให้คณะกรรมการจัดทำแผนงานและโครงการตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

แผนงานและโครงการเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบนั้น อย่างน้อยให้ประกอบด้วยสาระ ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินของรัฐที่สมควรนำไปจัดให้แก่ประชาชนตามเงื่อนไขที่กำหนด

(๒) ข้อกฎหมาย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินให้แก่ประชาชน และจำนวนเนื้อที่ของที่ดินที่จะจัดให้ตามจำนวนที่ครอบครองจริงแต่ไม่เกินครอบครัวละ ๕๐ ไร่

(๓) ขั้นตอนและกำหนดเวลาแผนงานและโครงการของคณะกรรมการ หรือคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดจนเสร็จสมบูรณ์

มาตรา ๒๗ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่นั้นให้เป็นพื้นที่ที่จะดำเนินการจัดให้แก่ประชาชนโดยมีแผนที่แนบท้ายประกาศ

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนที่ดินของรัฐบริเวณใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และเมื่อมีการเพิกถอนที่ดินของรัฐแล้วให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดให้แก่ประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในระหว่างเวลาที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพิกถอนที่ดินของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ประชาชนไปก่อนได้

มาตรา ๒๘ ผู้ครอบครองที่ดินในเขตที่ดินของรัฐรายใดมีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ ที่แสดงว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการประกาศเป็นที่ดินของรัฐหรือเป็นผู้ครอบครองต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขอให้ตรวจสอบและเสนอคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดพิจารณารับรองเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว

หากคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดมีมติรับรองเอกสารหรือหลักฐานตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ครอบครองที่ดินสามารถไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

การพิจารณารับรองเอกสารหรือหลักฐานให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำร้อง

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการคัดเลือกบุคคลที่จะได้รับสิทธิในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกบุคคลที่จะได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ บุคคลที่จะได้รับสิทธิในที่ดินจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) บรรลุนิติภาวะ

(๓) เป็นผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และไม่มีลักษณะเป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) เป็นผู้ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

(๕) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้

มาตรา ๓๐ ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการตามมาตรา ๒๙ ให้บุคคลผู้นั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ต่อไป

มาตรา ๓๑ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการคัดเลือกบุคคลที่จะได้รับสิทธิในที่ดินให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข และจำนวนเนื้อที่ของที่ดินที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะได้รับสิทธิในที่ดินในลักษณะเป็นกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีเจตนาในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินร่วมกัน คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเป็นผู้อนุมัติแทนได้

มาตรา ๓๒ บุคคลใดได้รับการพิจารณาให้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐ หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด คณะกรรมการอาจสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้

สำหรับที่ดินแปลงที่คณะกรรมการได้มีคำสั่งให้บุคคลใดขาดสิทธิในที่ดิน ให้คณะกรรมการนำไปจัดให้กับบุคคลอื่นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๓ ผู้ใดไม่มีสิทธิเข้าไปครอบครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินภายในเขตที่ดินที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องรื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นออกจากพื้นที่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ

หากไม่ปฏิบัติภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐได้โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าเสียหายอย่างใดมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย

ส่วนที่ ๒
การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อีกต่อไปและคณะกรรมการยังมิได้ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนตามมาตรา ๒๗ ผู้ครอบครองที่ดินอาจยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเพื่อขอรับสิทธิในที่ดิน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาตรวจสอบให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นที่ดินของรัฐซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

(๒) ที่ดินของรัฐนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องมานานกว่าสิบห้าปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๓) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการเพื่ออนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้นำความในมาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้นแล้วแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

หมวด ๔
สิทธิในที่ดิน

มาตรา ๓๕ ผู้ครอบครองที่ดินที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้ได้รับสิทธิในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐ ให้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน และสิทธิดังกล่าวสามารถตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เมื่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดรับรอง ให้ใช้สิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเป็นหลักประกันสินเชื่อกับสถาบันการเงินของรัฐ หรือประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาได้ และหากผิดเงื่อนไขในการชำระหนี้ หรือการประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญา คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดอาจสั่งให้ผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินสิ้นสิทธิและจัดที่ดินให้กับบุคคลอื่นแทน และให้บุคคลผู้ได้รับสิทธิแทนที่นั้นเป็นผู้รับภาระหนี้ที่คงค้าง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินไม่ประสงค์ที่จะทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับสิทธิอีกต่อไป ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเพื่อขอสละสิทธิในที่ดินและรับค่าชดเชย หากไม่มีผู้ประสงค์ขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแทนที่และจ่ายค่าชดเชยขึ้นบัญชีไว้ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดประกาศรับสมัครเพื่อคัดเลือกผู้ประสงค์จะเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าว ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

<u>หมายเหตุ</u> : นายขจิตร ชัยนิคม ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ นายนิยม เวชกามา โฆษกคณะกรรมาธิการ และนายสมคิด บาลไธสง กรรมาธิการ ได้ขอสงวนความเห็นโดยไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว และขอแก้ไขเป็นดังนี้

มาตรา ๓๕ ผู้ครอบครองที่ดินที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐ ให้มีสิทธิในที่ดินตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งมีหลักฐานว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐมาก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เมื่อได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดครบถ้วน และชำระค่าธรรมเนียมแล้ว สามารถนำหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยให้ถือว่าเป็นผู้ซึ่งอาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๒) ผู้ซึ่งมีหลักฐานว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดครบถ้วน และชำระค่าธรรมเนียมแล้ว สามารถนำหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้วแต่กรณี โดยให้ถือว่าเป็นผู้ซึ่งอาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๓) ผู้ซึ่งมีหลักฐานว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐมาหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และสิทธิดังกล่าวสามารถตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม

ภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ห้ามมิให้ผู้ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินตาม (๒) โอนที่ดินนั้นให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดก หรือโอนให้แก่ทบวงการเมือง องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือโอนให้แก่สหกรณ์เพื่อชำระหนี้โดยได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนสหกรณ์ ภายในกำหนดระยะเวลาห้ามโอนดังกล่าว ที่ดินนั้นไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี

เมื่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดรับรอง ให้สถาบันการเงินของรัฐรับสิทธิในที่ดินตาม (๓) เป็นหลักประกันสินเชื่อได้ และหากผิดเงื่อนไขในการชำระหนี้ คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดอาจสั่งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินตาม (๓) สิ้นสิทธิในที่ดินและจัดที่ดินให้กับบุคคลอื่นแทน และให้บุคคลผู้ได้รับสิทธิแทนที่นั้นเป็นผู้รับภาระหนี้ที่คงค้าง

หมวด ๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๖ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๗ ผู้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดจำหน่าย จ่ายโอน ให้เช่า ให้เช่าซื้อหรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซื้อหรือรับโอน เช่า หรือเช่าซื้อที่ดินในที่ดินของรัฐต่อจากผู้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

<u>หมายเหตุ</u> : นายขจิตร ชัยนิคม ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ นายนิยม เวชกามา โฆษกคณะกรรมาธิการ และนายสมคิด บาลไธสง กรรมาธิการ ได้ขอสงวนความเห็นโดยไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว และขอแก้ไขเป็นดังนี้

มาตรา ๓๗ ผู้ได้รับสิทธิครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐมาภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามมาตรา ๓๕ (๓) ผู้ใดจำหน่าย จ่ายโอน ให้เช่าซื้อหรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซื้อหรือรับโอน เช่า หรือเช่าซื้อที่ดินในที่ดินของรัฐต่อจากผู้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๘ ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖ (๔) ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๓๙ ให้เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติหน้าที่ของเลขาธิการสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐ และให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐ และจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. ....

---

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการสำรวจ จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ จำแนกพื้นที่ กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของพื้นที่ การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตลอดจนการอนุญาตให้ประชาชนเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนกและกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัยโดยได้สิทธิในที่ดินตามหลักเกณฑ์ เพื่อความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ กับพื้นที่ที่เป็นที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนเพื่อให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ พ.ศ. .... มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

๒.๑ คณะกรรมการและสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ กำหนดแนวทางและมอบหมายหน่วยงานของรัฐในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภท และกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ เช่น การพิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งจะได้รับสิทธิในที่ดิน ขนาดเนื้อที่ที่ดินที่จะจัดให้ เป็นต้น และให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัด ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภทในพื้นที่ และคัดเลือกบุคคลที่จะได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

รวมทั้งให้จัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการสำนักงานบริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นหัวหน้าสำนักงาน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการ กับให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสานนโยบายการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๒ การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ

๒.๒.๑ การจำแนกและการจัดการที่ดินของรัฐ

- การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ

คณะกรรมการมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐทุกประเภทเสนอต่อคณะกรรมการภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินหนึ่งปี รวมทั้งสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐร่วมกับผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ เมื่อได้ข้อมูลแล้วต้องให้ผู้ครอบครองที่ดินหรือ ผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสคัดค้านความถูกต้องของข้อมูล และให้คณะกรรมการจำแนกที่ดินของรัฐเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

(๑) ที่ดินของรัฐซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องคงไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐดังกล่าววางมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดขั้นตอน วิธีการให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

(๒) ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีการใช้ หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อีกต่อไป และไม่ใช่ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

- การจัดการที่ดินของรัฐ

ที่ดินของรัฐที่คณะกรรมการจำแนกแล้วประเภทที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อีกต่อไป และไม่ใช่ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนได้ครอบครองและทำประโยชน์ โดยที่ดินของรัฐนั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินของรัฐดังกล่าวเป็นที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้น และ

(๒) ที่ดินของรัฐนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องมานานกว่าสิบห้าปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในกรณีที่ที่ดินของรัฐแปลงใดมีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องน้อยกว่าระยะเวลาตาม (๒) ให้คณะกรรมการพิจารณานำมาดำเนินการจัดให้ประชาชนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด การจะนำที่ดินของรัฐมาดำเนินการจัดให้ประชาชน คณะกรรมการต้องจัดทำแผนงานและโครงการตลอดจนงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่นั้นให้เป็นพื้นที่ที่จะดำเนินการจัดให้แก่ประชาชน ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐบริเวณใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และเมื่อมีการเพิกถอน

การสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดให้แก่ประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการคัดเลือกบุคคลที่จะได้รับสิทธิในที่ดิน

ผู้ครอบครองที่ดินในเขตที่ดินของรัฐรายใดมีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ ที่แสดงว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการประกาศเป็นที่ดินของรัฐหรือเป็นผู้ครอบครองต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขอให้ตรวจสอบและเสนอคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดพิจารณารับรองเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว ซึ่งสามารถไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยการพิจารณารับรองเอกสารหรือหลักฐานต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำร้อง

๒.๒.๒ การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อีกต่อไปและคณะกรรมการยังมิได้ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนตามมาตรา ๒๘ ผู้ครอบครองที่ดินอาจยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเพื่อขอรับสิทธิในที่ดิน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาตรวจสอบให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นที่ดินของรัฐซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

(๒) ที่ดินของรัฐนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องมานานกว่าสิบห้าปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๓) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการเพื่ออนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้นำความในมาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้นแล้วแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

๒.๓ สิทธิในที่ดิน

ผู้ครอบครองที่ดินที่คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติให้ได้รับสิทธิในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐ ให้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน และสิทธิดังกล่าวสามารถตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เมื่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดรับรอง ให้ใช้สิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเป็นหลักประกันสินเชื่อกับสถาบันการเงินของรัฐหรือประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาได้ และหากผิดเงื่อนไขในการชำระหนี้หรือการประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญา คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดอาจสั่งให้ผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินสิ้นสิทธิและจัดที่ดินให้กับบุคคลอื่นแทน และให้บุคคลผู้ได้รับสิทธิแทนที่นั้นเป็นผู้รับภาระหนี้ที่คงค้าง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินไม่ประสงค์ที่จะทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับสิทธิอีกต่อไป ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดเพื่อขอสละสิทธิในที่ดินและรับค่าชดเชย หากไม่มีผู้ประสงค์ขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแทนที่และจ่ายค่าชดเชยขึ้นบัญชีไว้ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินของรัฐประจำจังหวัดประกาศรับสมัครเพื่อคัดเลือกผู้ประสงค์จะเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าว ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒.๔ บทกำหนดโทษ

(๑) ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) ผู้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดจำหน่ายจ่ายโอน ให้เช่า ให้เช่าซื้อหรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๓) ผู้ใดซื้อหรือรับโอน เช่า หรือเช่าซื้อที่ดินในที่ดินของรัฐต่อจากผู้ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ)
เลขานุการคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

ประมวลภาพกิจกรรม

ของ

คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ

ภาพกิจกรรม

ภาพการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ครั้งแรก วันพุธที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๒๑๙ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

ภาพการประชุมเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการดำเนินการโครงการปรับปรุงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ (reshape) และพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการที่ดินที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเชิญนายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ มาเข้าร่วมประชุม

ภาพการประชุมเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕

พิจารณาเรื่องร้องเรียนเพื่อขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาการออกโฉนดที่ดินทับซ้อน กรณีการบุกรุกพื้นที่สวนป่ากิ่วทับยั้ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และกรณีการบุกรุกพื้นที่แปลงปลูกป่าของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่สลอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ภาพการประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาความเดือดร้อน
ของราษฎรชาวเกาะช้าง จังหวัดตราด

ภาพการประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร
ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ภาพการประชุมและศึกษาดูงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน
ในตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
วันอังคารที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๔ ณ จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพการประชุมและศึกษาดูงาน กรณีการออกโฉนดที่ดินทับซ้อนกรณีการบุกรุกพื้นที่สวนป่ากิ่วทัพยั้ง และพื้นที่หน่วยจัดการต้นน้ำแม่สลอง จังหวัดเชียงราย ระหว่างวันที่ ๑๗ – ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ภาพการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน
และการออกเอกสารสิทธิ์ในจังหวัดอุตรดิตถ์
ระหว่างวันที่ ๘ - ๙ มกราคม ๒๕๕๕ ณ จังหวัดอุตรดิตถ์

ภาพการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน
ให้กับราษฎรอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ”
ระหว่างวันที่ ๑๕ – ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕

กลุ่มงานคณะกรรมาธิการส่งเสริมราคาผลิตผลเกษตรกรรม
สำนักกรรมาธิการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร